ISSN 0026-8852

MØLLEN

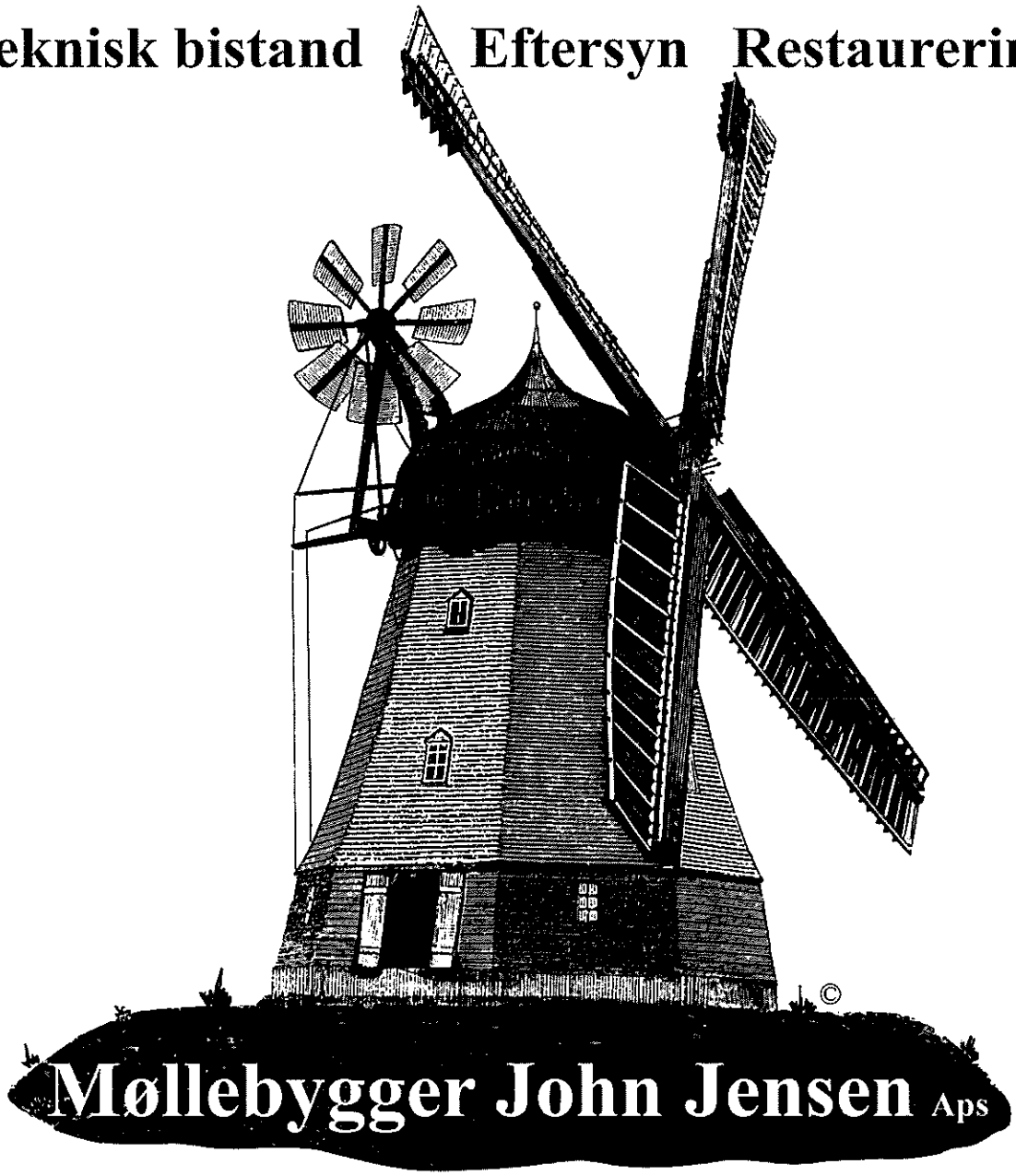
Udgivet af „Dansk Møllerforening".

Protektor: HANS KONGELIGE HØJHED PRINSGEMALEN

Nr. 3591 Marts-April 2009 125. årgang

Teknisk bistand Eftersyn Restaurering

Møllebygger John Jensen Aps

Sneglerup Møllevej 6-10 B · 4571 Grevinge
TLF. 59 31 55 81 · Fax 59 31 54 81 · Mobil 21 60 66 51
www.moellebygger.dk

Vi har arbejdet ved følgende møller:
Allinge Topfers Mühle, Peine • Aulum Mølle • Bregninge Mølle • Brobyværk Vandmølle • Brøndbyvester Mølle • Bundsbæk Vandmølle • Davinde Vindmølle • Dronningmølle • Dybbøl Mølle • Egeby Mølle • Egeskov Mølle • Elstrup Mølle • Eriksholm Vandmølle • Esrum Mølle • Fejø Mølle • Fez Marokko • Frøslev Stubmølle • Fuglevad Vindmølle • Fussingø Vandmølle • Gammelby Mølle • Gedesby Mølle • Grande Mühle • Grubbe Mølle • Gudhjem Mølle • Havnbjerg Mølle • Havnsø Mølle • Havnø Mølle • Herluflille Mølle • Hjerritsdal Vandmølle • Hjerl Hede • Højer Mølle • Højsager Mølle • Hønsinge Mølle • Horning Mølle • Horsholm Mølle • Høve Mølle • Jels Vindmølle • Jernløse Mølle • Kaleko Vandmølle • Karlstrup Stubmølle • Frilandsmuseet • Kildebrønde Mølle • Kirkemøllen Pedersker • Kisserup Mølle • Koldby Mølle • Kolmar Mühle • Kuremøllen • Lille Mølle • Den 6. Femmøller • Lindau Mühle • Ll. Heddinge Mølle • Lumby Mølle • Lumsås Mølle • Lundbæk Vandmølle • Lyngby Mølle • Maderup Mølle • Maglehøj Mølle • Majbølle Mølle • Mandø Mølle • Myrager Mølle • Måre Mølle • Nordre Mühle, Pelworm • Ny Mølle • Nübbenfeldt Mühle • Nybøl Mølle • Osdorfer Mühle • Pibe Mølle • Ramsløse Mølle • Reitbrooker Mühle • Ribe Ydermølle • Ringsted Vindmølle • Rudkøbing Bymølle • Rutsker Mølle • Røde Vejrmølle • Rødkilde Vandmølle • Rørvig Mølle • Sillerup Mølle • Skenkelsø Mølle • Skjern Vindmølle • Skovholm Mølle • Skovsgård Mølle • Skovsgårds Mølle Sj. • Slagelse Hagendrup Mølle • Slusegårds Mølle • Snejstrup Mølle • Solrød Mølle • Stenby Mølle • Stokmøllen i Østerklit • Strandvejsmøllen • Stubmøllen i Den gamle by • Stubmøllen i Holbæk • Svanemøllen • Sønderho Mølle • Søster-møllen Funabashi, Japan • Tikøb Mølle • Tipperup Mølle • Trente Mølle • Ubby Mølle • Uggerslev Mølle • Uhre Mølle • Ulbølle Mølle • Ulsted Mølle • Ulstrup Mølle • Valsemøllen, Åkirkeby • Vandmøllen i Den gamle By • Vang Vandmølle • Vejle Vindmølle • Vejstrup Vandmølle • Ventepose Vandmølle • Viby Mølle • Vibæk Mølle • Vindeby Mølle • Vodskov Mølle • Vollerslev Mølle • Yderby Mølle • Øxnebjerg Mølle • Aabenraa Slotsmølle • Årsdale Mølle • Åstrup Mølle

Uddannet i møllebyggerfirma grundlagt 1882

Rødkilde Vandmølle modtog i 1997 Europa Nostra Prisen

MØLLEN
Udgivet af Dansk Møllerforening

Møllen er medlemsblad for Dansk Møllerforening og udsendes seks gange om året i midten af månederne: januar, marts, maj, juli, september, november.

Dansk Møllerforening
Protektor: Hans Kongelige Højhed Prinsgemalen

Bestyrelse
Jens Søndergaard (formand),
Knudsvej 14, 4623 Ll. Skensved
tlf. 5752 7262
E-mail: jensmsj@mail.dk

Søren Hansen, (næstformand)
Louisevej 5, Lumby, 5270 Odense
tlf. 6595 5847
E-mail: shh.louisevej@hansen.mail.dk

Per Gliese (sekretær),
Næstvedvej 241E, 4100 Ringsted,
tel. 5761 8722
E-mail: gliese@c.dk

Eva Carlsen
Parkvej 66, 2830 Virum, tlf. 4585 7027
E-mail privat. e.carlsen@privat.dk
tlf. på arbejde - 4598 8932
e-mail arbejde. evac@rambøll.dk

Peter Steen Johansen (Administrator)
Odense Bys Museer Overgade 48, 5000 Odense C,
Tlf. 65514638, Privat. 66117385, Mobil 21604640
E-mail: psjo@odense.dk

Kirsten Jervelund
Grubbe Mølle, Grubbemøllegyden 2, 5600 Faaborg
Tlf. 6261 9108
E-mail: grubbe_moelle@mail.tele.dk

Peter Castberg
Tvedevej 10, Tybjerglille 4160 Herlufmagle
tlf. 5634 6677
E-mail: k_pcastberg@hotmail.com

Giro 903 3785
SE nr.: 2699 0068

Tidsskriftet "Møllen"

Ansvarshavende Redaktør:
Kirsten Jervelund
Grubbe Mølle, Grubbemøllegyden 2, 5600 Faaborg
Tlf. 6261 9108
E-mail: grubbe_moelle@mail.tele.dk

Redaktionsudvalget:
Per Gliese
Næstvedvej 241 E, 4100 Ringsted
tlf. 5761 8722
E-mail: gliese@c.dk

Susanne Jervelund
Grubbemøllegyden 8A, 5600 Faaborg
tlf. 6264 1819
E-mail: jervelund@gmail.com

Abonnement og medlemskab:
Enhver mølleinteresseret kan optages som medlem.
Årskontingent 300 kr.
Henvendelse til Kasserer
Janne Lykke Johansen, Sadolinsgade 119,
5230 Odense M, Tlf. 66117385
E-mail: sadolinsgade119@gmail.com

Annoncer:
Henvendelse til redaktionen.
Annoncepriser pr. nummer ekskl. moms:
1/1 side: 700 kr. · 3/4 side: 550 kr.
1/2 side: 425 kr. · 1/4 side: 250 kr.

Bestilling af ekstra blade.
Medlemmer som ønsker ekstra blade til møllelaugsmedlemmer, eksempelvis, er prisen for ekstra numre af "Møllen" 150 kr. pr år.

Tryk: Trundholm Tryk
Oplag: 600

www.danskmoellerforening.dk

Bladets indhold er ikke nødvendigvis udtryk for bestyrelsen/bladets holdning.

Deadline på indsendelse af stof til Møllen er den 20. i måneden forud for udgivelse

Fra formanden

Selv om det nu er vinter og en mere stille tid med mindre aktiviteter, betyder det ikke at bestyrelsen ikke har noget at bestille. Vi har meget at gøre i forbindelse med vort 125 års jubilæum, og alle er i gang med noget i den anledning. Vi må desværre beklage, at Hans Kongelige Højhed Prinsgemalen ikke kan deltage i vores jubilæumsreception, hvilket vi godt forstår, da Prinsgemalens 75 års fødselsdag falder sammen med vores årsmøde og reception.

Dansk Mølledagsudvalg, som består af medlemmer fra Møllepuljen og Dansk Møllerforening, har den 22. feb. 2009 været samlet til møde i Lumsås hos Bente og Niels Christoffersen for at tilrettelægge afviklingen af Dansk Mølledag den 21. juni 2009. Der er meget at gøre i den forbindelse, der skal skaffes økonomi ved ansøgning til fonde, vedligeholdelse af kartotek over deltagende møller, tegning af kort over deltagende møller, der skal trykkes plakater og laves pressemeddelelse, både til møllerne og til aviser, Tv-radio m. m., og sidst og ikke mindst, udsendelse af materialet til de deltagende møller. Vi i udvalget vil gerne gøre vores til, at Dansk Mølledag bliver så vellykket som mulig.

Jens Søndergård

Fra redaktionen

OBS – OBS

Information fra vores kasserer. Ved indbetaling af kontingent, enten det er via netbank eller girokort, så husk at notere enten navn eller medlemsnummer ved indbetalingen, ellers har vi ingen mulighed for at registrere jeres indbetaling.

Dansk Mølledag - 2009

Til møllelaug og tilmeldte møller ved den kommende mølledag 2009. Når I modtager tilmeldingslisten fra Bente Christoffersen inden længe, så husk at meddele relevante ændringer i forhold til sidste år. Det være sig ændrede telefonnr, mailaddresser, ny formand og ikke mindst den adresse hvor materialet skal sendes til o.s.v.

NYT – NYT

Redaktionen giver nu mulighed for en ottendedels side annonce i "Møllen". Prisen vil være 175 kr. pr. gang/nummer. Vi håber det giver nogle flere muligheder for annoncering i bladet, så har det jeres interesse, så henvend jer til redaktionen for yderligere information.

Dansk Møllerforenings kasserer

Janne Lykke Johansen der tiltrådte som Dansk Møllerforenings kasserer den 15. september 2008, har meddelt at hun ønsker at fratræde som foreningens kasserer. Hun fortsætter hvervet indtil foreningen har fundet en løsning og ny kasserer.

Per Gliese

Nye medlemmer

VI SIGER VELKOMMEN TIL:

Søren Anker Nielsen
3150 Hellebæk

Maia Bak
3730 Nexø

Peter Steen Johansen
5230 Odense M

Torben Kann
2800 Kongens Lyngby

Benny Olsen
4780 Stege

Indholdsfortegnelse

Fra formanden 27
Fra redaktionen 27
Dansk Møllerforenings 125. årsmøde 28
Mølleturen i det Fynske 29
Vindmøller - bevaring af funktioner 31
Vindmøllebiotop 34
Månedens Mølle 35
Mødested for ildsjæle 37
Referat af bestyrelsesmøde 39
Nyt fra Møllelaugene 40
Møllenoter 42
Fra læserne 44
Boganmeldelse 45
Dødsfald 46

Billederne på for- og bagside:

Forsidefoto: *Bøstrup Mølle med vandhjulet fra 2004. Læs mere om møllen inde i bladet. Foto: Per Gliese*

Bagsidefoto: *Meget gammelt foto af Uggerslev Mølle ca. 1900-1905. Aktuel til årsmødet hvor vi besøger den på mølleturen i det fynske.*
Foto: Otterup Lokalhistoriske Arkiv

Dansk Møllerforenings 125. Årsmøde, den 12. - 14. juni 2009 i Odense

Næsbylund Kro & Hotel, Bogensevej 105-117, 5270 Odense N.

Program

Fredag d.12. juni
Deltagere ankommer kl. ca. 17.00 og får udleveret nøgle til værelset, samt et komplet program for årsmødet.
Værelserne er med eget toilet og bad. Sengelinned er inkl. i prisen.
Kl. 18.00 er der aftensmad, inkl. 1 øl/vand. Vin kan købes.
Ca. Kl. 19.00 stilles kaffen frem, og der er alm. socialt samvær i den gamle krostue.
Her vil der være rig mulighed for god møllesnak, og der vil være mulighed for at fremvise gamle og nye møllefilm.

Lørdag d. 13. juni
Morgenmad mellem kl. 8.00 og 9.00.
Generalforsamlingen i stort mødelokale fra kl. 9.30 til ca. 11.30.

Dagsorden:

1. Valg af dirigent
2. Formandens beretning.
3. Fremlæggelse af regnskab og fastsættelse af kontingent.
4. A)Valg til bestyrelsen.
   På valg er: Jens Søndergaard, Søren Hansen, og Peter Steen Johansen.
   B)Valg af Suppleanter.
   På valg er: Susanne Jervelund og Niels Christoffersen.
5. Valg af revisorer.
   På valg er: Otto Rasmussen og Lars M. Rasmussen
6. Behandling af indkomne forslag.
   Forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, skal være formanden i hænde mindst 10 dage forinden.
7. Eventuelt.

Kl. 12.00 er der frokost inkl. 1 øl/vand.
Kl. 13.00 (præcis) er der mølletur i det fynske. (se omtalen her i bladet)
Vi er hjemme igen ca. kl. 18.00.
Kl. 19.30 samles vi i festlokalerne, hvor der serveres en festmenu, inkl. 1/2 fl. vin pr. pers. Øl/vand kan købes.
Efter festmenuen serveres der kaffe og kage.

Søndag d. 14. juni
Morgenmad mellem kl. 8.00 – 9.00
Værelserne skal forlades inden kl. 10.00.
Herefter følges vi til Lumby Mølle, hvor der vil være jubilæumsreception kl.11.00 (Se omtale).
For dem der ikke er i bil, vil der blive arrangeret transport.

Er der spørgsmål eller kommentarer til programmet, kan man henvende sig til Søren H. Hansen på tlf. 65 95 58 47 eller 30 27 58 47. (Bedst efter kl. 18.00).

P.S. Ret til ændringer i programmet forbeholdes!

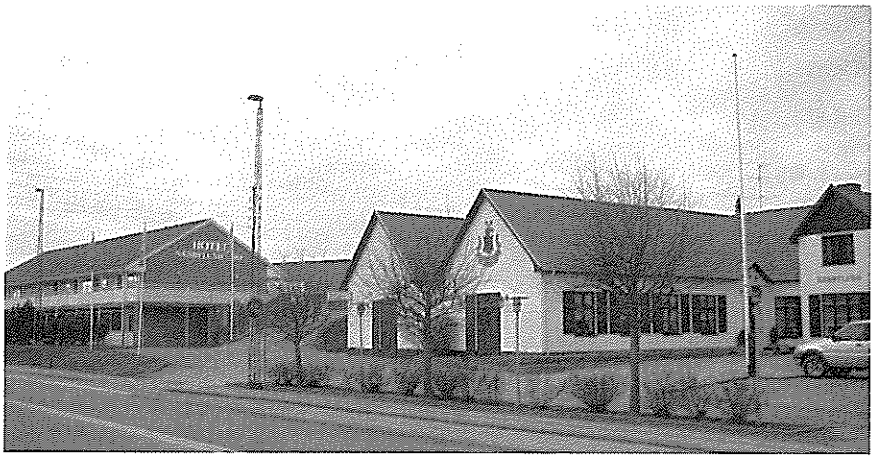
Mølleturen i det fynske

Af: Søren Hørslev Hansen

Efter at vi har fået frokost på hotellet er tiden kommet til det mange ser frem til - nemlig turen rundt til de mange lokale møller. Odense er desværre lidt fattig på aktive møller. Udover de to møller i Den Fynske Landsby (Maderup Vindmølle og Davinde Vandmølle), er der kun Lumby Mølle og Stenløse Mølle, som er i rimelig stand. Stenløse Mølle skal vi besøge på mølleturen, mens Lumby Mølle besøges om søndagen, da det er her foreningens jubilæumsreception foregår. Udover disse møller er der kun Villestofte Mølle, der står som et sørgelig monument der forfalder. Derfor vil turen bringe os lidt længere væk fra Odense. Den vil bringe os til nord- og østfyn. Vi håber på at kunne nå at besøge 4 møller, da to af møllerne ligger meget tæt på hinanden. Det er meningen at der serveres kaffe og kage i Kerteminde. Hvis det hele klapper og vi holder den, som altid, stramme tidsplan, vil vi være tilbage på hotellet ca. kl.18.15, så alle kan nå at få sig et hvil inden festaftenen.

Viby Mølle

Vi vil først køre mod øst for at besøge Viby Mølle, der er en hollandsk vindmølle med galleri. Den ligger flot på en bakketop på vej mod Fynshoved. Den nuværende Viby Mølle er opført i 1869, efter at den forrige mølle fra 1852 brændte ned. Møllen ophørte med driften i 1956, og er fredet. Møllen blev renoveret i 1988 af Viby Sogneforening, der også i dag ejer møllen. Møllen er fuld funktionsdygtig, og har senest fået udskiftet vejrbjørnen i 2008. Møllen er åben for besøgende dagligt sommeren igennem. Man tilstræber at køre med møllen hver søndag. Netop denne lørdag, hvor vi skal besøge møllen, samles de lokale borgere på møllen - så der vil være stor aktivitet når vi besøger møllen.

Næsbylund Kro danner rammen om jubilæumsfestlighederne.
Foto: Søren H. Hansen

Svanemøllen

Ved et tidligere årsmøde på Fyn var det planen at besøge Svanemøllen i Kerteminde. Men på grund af tidspres blev besøget reduceret til en kørsel forbi møllen. Nu skal det være!

Svanemøllen ligger smukt på bakken ved Johannes Larsen Museet, og er den sidste af fem møller der har været i Kerteminde. Længere nede af bakken kan man se underbygningen af en tidligere mølle (Kirkemøllen), der i dag er lavet om til beboelse. Svanemøllen er bygget i 1853, og karakteristisk med sin hat tækket med strå. Selve møllekroppen er beklædt med spån. Møllen var ejet af Johannes Larsens slægt frem til hans død i 1961. Herefter overtog en lokal forening driften af møllen, som til sidst havnede i Kerteminde Museums varetægt. Møllen er funktionsdygtig efter den sidste restaurering af hatten i 2002, og kører til ære for byens borgere og turister et par gange om året, når vinden er til det. I Møllen er der en lille udstilling om møllerne i Kerteminde. Museet har lovet os at vi gerne må komme helt op i møllen og kigge.

Viby Mølle er første mølle vi besøger på turen.
Foto: Møllens arkiv.

Svanemøllen i Kerteminde, lukker dørene op for os.
Foto: Edwin Bækkelund

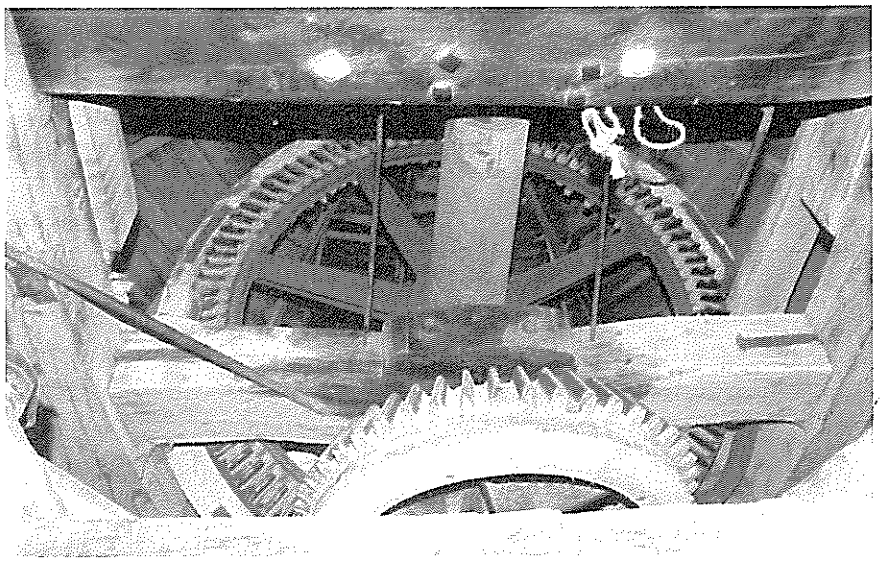
Stenløse Mølle

På Møllevej i Odense forstaden Skt. Klemens ligger Stenløse Mølle, også kaldet Elle Mølle. Stenløse Mølle er en af de mange vandmøller, der tidligere fandtes i Odense Å-systemet. Møllen, hvis nuværende bygninger er fra 1849, var i drift

Stenløse Mølle også kaldet Elle Mølle, fremviser vandmølleidyl af første klasse.
Foto: Susanne Jervelund.

indtil 1963. Tidligere lå her nogle endnu ældre møllebygninger. Man regner med, at de ældste bygninger var fra 1600-tallet. Møllen, der i dag ejes af Hans Ove Johansen, har siden år 2000 været gennem en forvandling, der stadig er i gang. I dag er der monteret et nyt vandhjul og gangtøj. Og det er planen at hele møllens maskineri skal i gang igen. Her i starten af 2009 er det planen at kværnene skal restaureres og monteres. Det er muligt at dette arbejde er afsluttet når vi skal besøge møllen. Møllen ligger i et fantastisk område, der er flot vedligeholdt af Hans Ove Johansen. Området og møllen er lidt af en perle - som normalt ikke er åbent for offentligheden.

Uggerslev Mølle er lidt speciel, med hattehjul lavet i jern.
Foto: Per Gliese.

Uggerslev Mølle

Uggerslev mølle er en privatejet jordhollænder, der ligger i udkanten af landsbyen Uggerslev på Nordfyn. Møllen ejes i dag af Lars Jensen, der er femte generation på møllen. Den oprindelige Uggerslev Mølle blev bygget i 1880, men brændte 19 år senere. Der blev dog hurtigt genopført en ny mølle - og det er den som vi skal besøge på mølleturen i det fynske. Ved siden af møllen lå der tidligere et savværk som også brændte (i 1923). Men heldigvis blev møllen reddet, og savværket genopført igen og fungerede frem til 1967. Savværket blev trukket af møllen hvis der var vind. Men ellers blev den trukket af enten dampmaskine eller dieselmotor. Savværket er i dag væk, da bygningerne ikke stod til at redde efter stormen i 1999. Møllen var i drift frem til produktionen af mel ophørte i 1965. Senere blev der installeret maskineri til produktion af foderpiller i møllen. Møllen er ikke fredet men har gennem alle årene været holdt i en fin stand af først Christen Jensen og senere sønnen Lars Jensen. Vingerne fik nye klapper i 1997, og vingerne blev udskiftet i 2001. Så møllens vinger drejer fint, og hatten krøjer også. I møllen er der stadig maskineri til foderproduktion, samt en af de oprindelige kværne.

Der tages forbehold for ændringer i programmet!

Kilder:
Fyns Stiftstidende.
Vindmøller og vandmøller i Danmark II, af Anna Marie Lebech-Sørensen.
Uggerslev Mølle 100 år, 1880-1980.
Tidsskriftet „Møllen".

Dansk Møllerforenings Jubilæumsreception

I anledningen af foreningens 125 års jubilæum afsluttes årsmødet med en jubilæumsreception. Receptionen vil foregå på Lumby Mølle søndagen d. 14. juni, kl. 11.00, og vi håber at alle medlemmer, også dem der ikke har mulighed for at deltage i årsmødet, vil møde op og fejre foreningens jubilæum. Der bliver mulighed for en rundvisning i den gamle vindmølle fra 1820, og området omkring hele møllen kan beses. Der vil være opstillet telt i møllehaven, og vi håber at de mange specielt indbudte gæster, har lyst til at fejre foreningens jubilæum sammen med os. Vores protektor HKH Prinsgemalen, har desværre ikke mulighed for at deltage, da han fylder 75 år nogle dage før årsmødet. Vi ønsker ham naturligvis et stort tillykke med dagen. Foreningen vil være vært ved et let traktement, hvor man bl.a. kan smage Lumby Mølles meget omtalte „Møllekringle". Man vil også kunne opleve noget af den specielle stemning der er i omgivelserne omkring Lumby Mølle, hvor over 6000 besøgende om året, hører spillemandsmusik, drikker kaffe, spiser møllekringle m.m. Der vil nemlig også på denne dag være spillemandsmusik med møllens eget husorkester: Nordfyns Spillemændene. Der vil også blive mulighed for at se møllens store bloksav i drift. Den har tidligere savet tømmer til andre møller i Danmark.

Det er også dagen hvor foreningens jubilæumsbog udkommer og vil være til salg fra denne dag. Det er bogen som enhver mølleinteresseret bør eje! Den fortæller historier fra foreningens historie og om foreningens udvikling gennem de sidste 25 år, hvor møllelaugene har holdt deres indtog på de danske møller. Der er historier fra udvalgte møllere, der fortæller om livet på møllerne i dag.

Så glæd jer!

Dagen slutter omkring kl. 14, og dermed er foreningens 125. årsmøde slut.

Priser og tilmelding

Der er sammensat tre priser for deltagelse i årsmødet.

Prisen for deltagelse i hele årsmødet fra fredag til søndag i dobbeltværelse er kr. 1.500,-.

Ønsker man et enkeltværelse kan dette fås for et tillæg på kr. 300,-.

Da der allerede på forhånd er mange i Odense der har givet udtryk for ønske om deltagelse, er der sammensat en pris for det komplette arrangement, dog uden overnatning.

Prisen for deltagelse uden overnatning og morgenmad er kr. 750,-.

Ønsker man kun at deltage i lørdagens aktiviteter er prisen kr. 650,-.

Er der andre ønsker, kan dette aftales individuelt med Søren Hansen, tlf. 65 95 58 47 el. 30 275 847.

Tilmelding skal ske til foreningens kasserer, enten på mail: sadolinsgade119@gmail.com eller ved at sende en tilmelding til: Janne Lykke Johansen, Sadolinsgade 119, 5230 Odense M. Husk at opgive komplet navn og adresse, samt et telefonnummer hvor I kan kontaktes. Når man har tilmeldt sig, modtager man et girokort, der skal betales inden d. 12. maj 2009.

Sidste frist for tilmelding er d. 2. maj 2009.

Sådan finder du Næsbylund Kro & Hotel

Adressen er: Bogensevej 105-117, 5270 Odense N.

Kommer man i bil, er det lettest at tage afkørsel 53 (Odense V) og køre mod Odense. Når man når til Odense, drejer man til venstre ad (O2) Rismarksvej. Efter ca. 2 km krydser man Stavidsåen, og drejer til højre umiddelbart efter i lyskrydset (Bogensevej). Efter 200 m ligger Næsbylund Kro & Hotel på venstre side.

Kommer man med tog til Odense Banegårdscenter, tager man bybus nummer 91 eller 92, der kører helt ud til hotellet. Busserne går hver halve time.

Vindmølle – bevaring af funktion og kulturhistorisk lokalitet

Af: Susanne Jervelund

Der er en stor anerkendelse, i samfundet generelt, af de gamle vindmøller som vigtige kendingsmærker i landskabet. Men der er færre der er bevidst om forskellen på en autentisk gammel mølle og en kunstig attrap i landskabet. Mange steder kan det også ses, at der bygges meget tæt på de gamle møller – hvem vil ikke gerne bo i det nye boligområde "Mølleparken" med udsigt fra stuevinduet til en gammel vindmølle? Men desværre er der stor risiko for at nye bygninger og anlæg ødelægger det kulturhistoriske nærmiljø omkring vindmøllerne. Den danske bygningsfredningslovgivning omfatter kun fredede bygninger (i bogstaveligste forstand) og derfor er der ofte ingen juridisk beskyttelse af fredede vindmøllers omgivelser. Det er i den forbindelse værd at huske på, at det ikke er alle vindmøller, som er bygningsfredet.

I andre lande eksisterer de samme problemstillinger med, at de gamle møller "opsluges" af bymæssig bebyggelse – og problemerne løses på forskellig vis. I Holland har man gennem mange år arbejdet med vind – og vandmøllers funktionelle og kulturhistoriske omgivelser.
I arbejdet med den hollandske "Molenbiotoop" opstilles helt klare kriterier for både vindmøllers og vandmøllers omgivelser.

Den kulturhistoriske værdi af vindmøllens omgivelser

Det område der direkte har indflydelse på møllens vindfang er en vigtig funktionel del af møllebiotopen. Men møllens kulturhistoriske omgivelser er langt mere end det. Det drejer sig om møllens kulturhistoriske interaktion med det omgivende landskab. Møllens særlige beliggenhed i forhold til anden bebyggelse er et væsentligt udgangspunkt for at forstå det nutidige kulturlandskab. Møllen kan være det element i landskabet der på en levende måde viser sammenhæng og udvikling fra fortid til nutid. Både som enkeltbygning og som en del af et større bygningskompleks kan en mølle vise den levende kulturhistorie.

Bebyggelsen "Mølleparken" skærmer meget for vinden til Ringsted Vindmølle, og giver en del turbulens når vinden kommer fra sydvest. Foto: Per Gliese

Enhver vindmølle er bygget på en bestemt måde i forhold til de givne omgivelser. For alle vindmøller gælder, at de nærmeste omgivelser bør friholdes for byggeri. Det kan godt være at det er smukt at bygge et hus tæt på en gammel mølle, men hvis det ødelægger det kulturhistoriske miljø bør der ikke kunne gives byggetilladelse til det.

Ordet molenbiotoop blev introduceret på hollandsk af E. Smit Jr. i 1973. Han havde lånt ordet fra ornitologien, hvor man netop beskæftiger sig med fuglenes levesteder som en væsentlig del af bevaringsarbejdet. Det samme princip kan overføres til møllerne. For vindmøllerne gælder det om at opretholde et frit område omkring møllen, først og fremmest for at opretholde møllens vindfang. Men det er også for at opretholde møllen som et visuelt blikfang, der kan være vigtig for en lokalitet.

Vindmøllens funktion

For at kunne holde en vindmølle i fremtidig funktion er gode muligheder for sikkert vindfang væsentlige. Hvis der er genstande i møllens omgivelser, der forhindrer vindens frie bevægelse mister vinden både hastighed og der kan opstå turbulens.

En god møllelokalitet gør det muligt fortsat at holde en mølle regelmæssigt i funktion. Erfaringen viser at en mølle, der holdes i gang oftest kræver langt mindre reparationer end en mølle der bare får lov til at "stå til pynt".

At opretholde et frit område omkring møllen drejer sig derfor i sidste instans om økonomi og bevaring. En mølle der ikke kan holdes i funktion, vil med større sandsynlighed forfalde. Hvis en mølle regelmæssigt kan være i funktion så er der større sandsynlighed for at den vil blive godt vedligeholdt og efterset. Dermed spares store bekostelige restaureringsopgaver, og de oprindelige dele af møllen bevares, så møllen ikke mister sin autoritet. Med andre ord – møllens fredningsmæssige og kulturhistoriske værdi forøges.

Hvad kræves for et godt vindfang

For at vindmøllen kan holdes i sikker funktion er den frie vind grundlæggende. For at møllen kan fungere skal der være en vis vindhastighed til rådighed. En forringelse af vindhastigheden på 10 % giver en følgende forringelse af arbejdsevne på 25 % - Mindst lige så problematisk er det at vinden som følge af høje træer, huse, etc. kan blive turbulent. Denne turbulens kan forårsage klaprende sejl og stød, der igen giver en ustadig belastning på vingearmene. Møllen får en ujævn gang, der ved kornmaling giver et ringere formalingsresultat. En ujævn gang giver tillige større risiko for brud på vitale dele i møllen såsom kamme og stokke.

Hvor høje må genstande være i møllens omgivelser

Hvordan fastsættes hvilken højde genstande må være i møllens omgivelser? Allerede i 1946 fremlagde "De Hollandse Molen" 1:100 regel. Ifølge denne regel må der ikke være genstande højere end 1 meter i en omkreds på 100 meter omkring møllen. Denne regel sagde også, at det først er over 400 meter fra møllen, at genstandes højde ingen betydning har.

Det viste sig dog gennem årene, at denne regel ikke var til at administrere i et tæt bebygget samfund som det hollandske. Derfor blev en ny formel udviklet af »De Hollandse Molen« i 1982. Her er der fokus på acceptable højder for genstande i en relativ afstand fra møllen. Dr. Ir. A.C. M. Beljaars arbejdede med udviklingen af formlen på grundlag af videnskabelige vindundersøgelser ved møller. Der blev lavet vind-

profiler, landskabets ujævnhed blev taget med i beregningen, etc. Det er dette arbejde der nu er grundlaget for det hollandske arbejde med vindmøllernes omgivelser.

Registrering af møllens omgivelser
For at en møllelokalitet kan beskyttes mod negative udviklinger såsom opførelse af høje huse, opvækst af høje træer og lignende, er det nødvendigt at have en god beskrivelse af lokaliteten.

Et godt udgangspunkt for dette er et luftfoto eller et matrikelkort, hvorpå der indtegnes cirkler med møllen som centrum – tegn med 100, 200, 300 og 400 meter i diameter. Ved hver cirkel kan man ved hjælp af en afstandsformel beregne den acceptable højde for genstande i en given afstand. Det er primært inden for dette område arbejdet med møllebiotopen sker.

Alene det, at have tegnet dette kort for møllen, giver et godt grundlag for videre overvågning af biotopen og et grundlag for at gribe ind. På kortet skal den topografiske situation være registreret, indtegn planer om udstykning, træer med nuværende og potentielle højde, bebyggelse med angivelse af højde samt evt. bestemmelser i lokalplaner.

I Holland bliver denne registrering af møllernes omgivelser foretaget digitalt.

Hvad skal man gøre?
Bevaring af møllen og dens omgivelser kræver en stadig og vedvarende lokal indsats. Det gælder både den løbende overvågning af omgivelsernes tilstand og aktive handlinger. De lokale omkringboende har det bedste kendskab til udviklingen i lokalsamfundet, de kender situationen, problemer og mulige løsninger. Ved at inddrage lokale i bevaringen af møllernes omgivelser er der en større sandsynlighed for at møllelauget får kendskab til mulige trusler på et tidligt tidspunkt, etc.

Ringsted vindmølle set fra østsiden, hvor en del huse også ligger tæt op af møllen. Foto: Per Gliese

Det er vigtigt at det fremover afklares hvem der skal have ansvaret for at beskytte de gamle møller og deres omgivelser. Skal det være en løbende udfordring for de frivillige møllelaug eller skal opgaven støttes af bygningsfredningsmyndighederne? Endelig er en positiv medvirken fra den lokale kommune til bevaring af de værdifulde kulturhistoriske møllelokaliteter væsentlig for det fortsatte arbejde med bevaring af møller og deres omgivelser.

Ølsemagle Mølle ved Køge. Her er der også huse og træer tæt på møllen, undtagen fra østsiden hvor den ligger frit. Foto: Per Gliese

Herluflille Mølle, mangler endnu sine vinger, men som det ses er møllen helt omkranset af træer, som man nu er i gang med at rydde ud i. Foto: Per Gliese

Vindmøllebiotop

Herunder er en enkel regneformel hvormed det kan beregnes, hvor højt genstande må være i en vindmølles omgivelser.

Formlen lyder således: $Hx = \frac{X}{n} + c \cdot z$, hvor

H_x = højde på genstand

X = afstand fra genstand til møllen
n = 140 for åben landskab, 75 for et landskab med spredt bebyggelse og 50 for lukket område/ bymæssig bebyggelse
c = konstant = 0,2
z = højde på akselhoved

Regneeksempel:
Jordhollænder med et vingefang på 24 meter.
Eksempel 1.

Der er ønske om at opføre en bungalow 60 meter fra en jordhollænder. Taghøjden vil blive 4 1/2 meter.
Opragende genstande bremser ikke kun vinden, der skabes også ændringer i vinderetningen. Hermed forårsager genstanden turbulens, både i horisontal og vertikal retning.
Denne turbulens, kombineret med vindstød kan forårsage sejlslag – altså det fænomen at sejlflader klapper, hvilket giver en ujævn gang og igen forårsager at sejlene hurtigere bliver slidt op, og vingerne belastes unødigt hårdt. Den gamle regel sagde at der mindst bør være 100 meter fri omkring møllen.

Den nævnte bungalow ønskes opført kun 60 meter fra møllen, men det er ønskeligt at den flyttes uden for denne 100 meter zone?

I hvilken afstand skal bungalowen så være? Her går vi ud fra at der er tale en by, hvor vi må regne med en faktor på 50, for lukket område. Akselhovedet er i halvdelen af vingefangets længde, altså 12 meter.

Regnestykket ser således ud:

$$Hx = \frac{X}{n} + c \cdot z$$

Vi kunne også skrive

$$X = n\,(H_x - c \cdot z)$$

$$X = 50 \cdot (4{,}5 - 0{,}2 \cdot 12) = 50 \cdot X \cdot 2{,}1 = 105 \text{ meter}$$

Hvis det havde været et åbent landskab, havde afstanden X = 140 · 2,1 = 294 meter.

Eksempel 2.

En lokalplan bliver fremlagt. Kommunalbestyrelsen foreslår at der opføres nye etageboliger i en afstand af 180 m meter fra møllen.
Taghøjden angives til 8 meter. I hvilken afstand må bygninger af en højde på 8 meter være?

$$X = n \cdot (H_x - c \cdot z)$$

$$X = 50 \cdot (8 - 0{,}2 \cdot 12) = 50 \cdot 5{,}6 = 280 \text{ meter}$$

Den foreslåede placering af etageboligerne i en afstand af 180 meter fra møllen er dermed for tæt på møllen. Men i hvilken højde kan der uden at genere møllen bygges i en afstand af 180 meter?

$$H\,(180) = 180/50 + 0{,}2 \cdot 12 = 3{,}6 + 2{,}4 = 6 \text{ meter}$$

Byggeri i en afstand af 180 meter fra møllen kan være 6 meter høje, uden at det vil genere møllens vindfang.

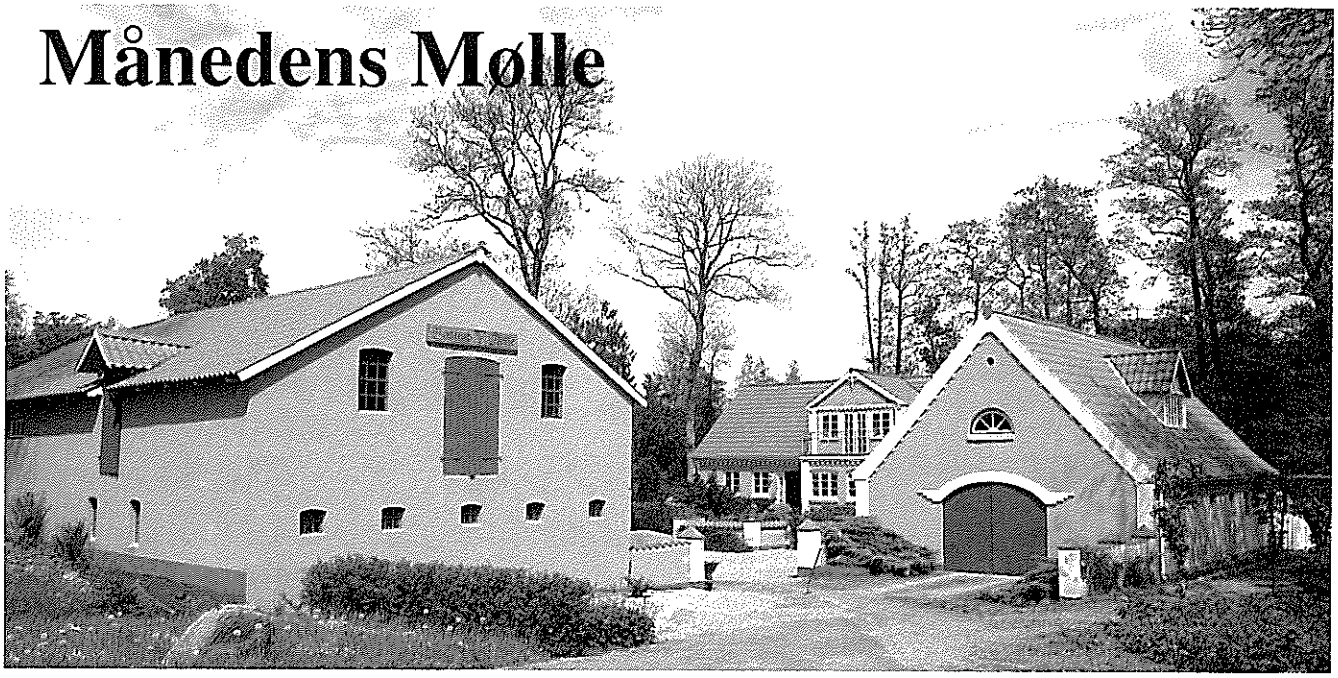
Det kan beregnes hvor høje bygninger og træer, m.v. må være i forskellige afstande fra møllen. Ved 100 meter er det 4,4 meter, ved 200 meter er det 6,4 meter og ved 300 meter er det 8,4 meter, o.s.v.

For at give et overblik over afstande fra møllen til genstande i forskellige afstande har jeg lavet en lille tabel, hvor forskellige højder og afstande er beregnet.

Vingeaksel højde	Afstand = 100 m			Afstand = 200 m			Afstand = 300 m			Afstand = 400 m		
	Land	Spredt	By	Land	Spredt	By	Land	Spredt	By	Land	Spredt	By
10 m	2,7	3,3	4,0	3,4	4,7	6,0	4,1	6,0	8,0	4,9	7,3	10,0
15 m	3,7	4,3	5,0	4,4	5,7	7,0	5,1	7,0	9,0	5,9	8,3	11,0
20 m	4,7	5,3	6,0	5,4	6,7	8,0	6,1	8,0	10,0	6,9	9,3	12,0

Kilde: www.molenbiotoop.nl

Månedens Mølle

Restaureringen af alle bygningerne er færdig, det er møllebygningen til venstre. Foto: Per Gliese

Bøstrup Mølle

Af: Aksel Andreasen / Per Gliese

Møllen vi vil fortælle om denne gang som månedens mølle, hedder Bøstrup Mølle, og ligger i det gamle Houlbjerg sogn, ca. 7 km nord for byen Hammel.

Møllen er ikke blandt de mest kendte i landet, hvilket vi her vil råde lidt bod på, da den de sidste ca. 15 år har gennemgået en restaurering, som det nok er værd at kigge nærmere på.

Restaureringen er udført af det nuværende ejerpar, Aksel og Lis Andreasen, helt af egen lomme og arbejdskraft. Resultatet er storslået og gennemført med megen omhu. Mere om det senere, først lidt historie.

Historien i korte træk

Bøstrup Mølle menes at have sin oprindelse i det 12. århundrede, og nævnes første gang i de gamle skrifter år 1379, dengang bestående af to gårde og en vandmølle. De to gårde var selvejergårde i flere hundrede år, men blev i det 16. århundrede lagt under godset Hagsholm.

Under pesten i det 17. århundrede kaldte man Bøstrup Mølle for "den døde mølle".

I 1683 klager mølleren sig over sin hartkornsansættelse og statens udsending skrev:

»Til møllen hører en kværn, som drives af overfaldsvand. Vandhjulet er fire trekvart alen høj og koyhjulet 2 en halv alen. Vandet ved stigbordet er godt en alen dyb, i hårde vintre fryser dammen til, så der var ikke vand nok at male ved«.

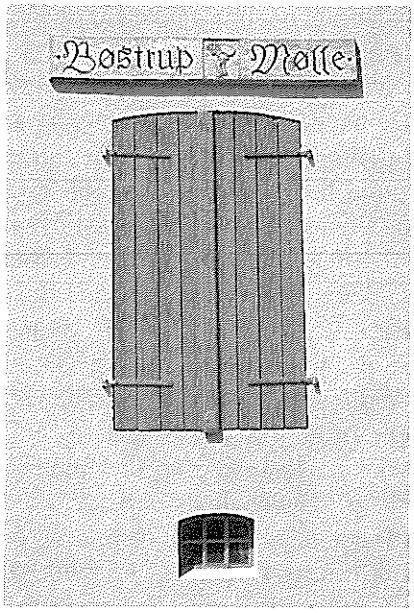
Klagen hjalp og mølleren fik en betydelig nedsættelse.

I 1851 nedbrændte møllegården og møllen, efter branden deltes jorden mellem to sønner, og der opførtes en ny gård ved landevejen, den fik det største jordtilliggende og kaldes nu møllegården. Vandmøllegården opførtes på den gamle gårds plads.

I mange år var møllen i samme slægts eje, men omkring 1900 kom den i handelen.

Den 19. marts 1903 brændte møllen igen sammen med ko - og svinestald, men laden og stuehuset blev reddet.

Det berettes at fhv. amtsvejmand Niels Sørensen, netop havde været inde i møllen efter en sæk grutning som han ville bære hjem, og havde i den forbindelse talt med møller Fogsgård om, at hans lampe, der var fuld af støv og spindelvæv, let kunne stikke ild på møllen. Møller

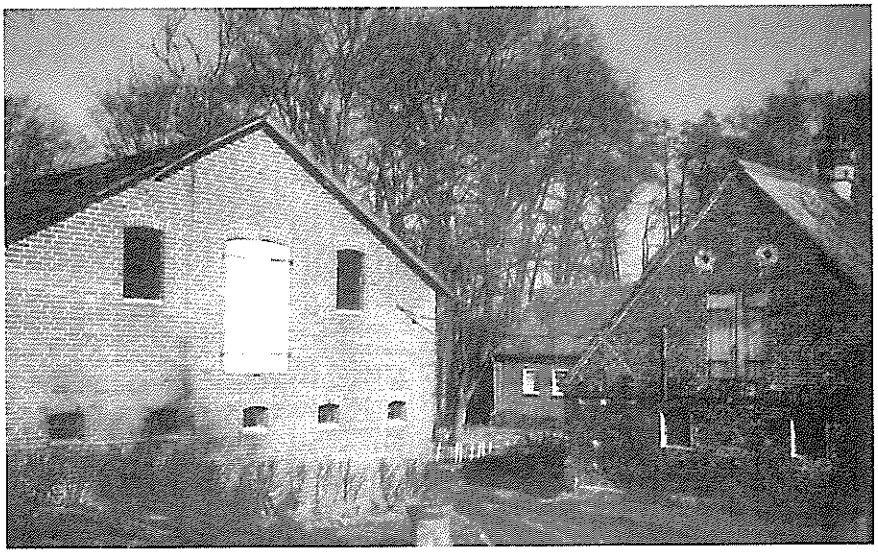
På væggen som skrevet står – Bøstrup Mølle.
Foto: Per Gliese

Fogsgård mente nu ikke der var de store chancer for, at der kunne gå ild i det gamle skidt, så var det sikkert sket for længst. Da Niels Sørensen på hjemvejen ville flytte sækken fra den ene skulder til den anden, så han at røgen væltede ud af alle åbninger i møllen.

Ved genopbygningen i sommeren 1903 blev møllen lagt syd for møllehjulet, hvorved kostalden blev mindre.

I 1915 ejedes møllen af Anton Jensen, tidligere ejer af Bøstruplund. Han solgte møllen i 1922 til Marius Århus, som havde den til sin død i 1960, hvorefter mølleriet ophørte.

Møllen gik nu langsomt i forfald, møllehjulet kørte ikke mere og enken til Marius Århus, Anne Århus, syntes ikke hun magtede at holde mølleværket ved lige, så tidens tand øvede sit værk uhindret. Anne Århus blev alligevel boende på møllen indtil hun som 90 årig i 1993, solgte møllen til de nuværende ejere, Anders Andreasen og frue.

Bøstrup mølle før restaureringen. Foto: Aksel Andreasen

Møllens redning og restaurering

Møllens nuværende ejer, Aksel Andreasen beskæftigede sig med landbruget, før han og Lis købte møllen. Inden da prøvede de at starte en pensionisttilværelse i bymiljøet, tæt på alting, når nu de ikke var tyve år længere.

Men det fungerede ikke rigtigt. De havde jo altid været tæt på naturen og interesseret sig for gamle slotte, herregårde og vandmøller, så de trivedes ikke rigtigt inde i byen.

I 1993 opdagede de at den gamle faldefærdige vandmølle ude i Bøstrup var sat til salg, og de sprang straks til og købte møllen. Aksel Andreasen havde, som før nævnt, en fortid ved landbruget, og var ikke ud af nogen speciel møllerslægt. Under hans arbejde med møllen begyndte han også at kigge lidt tilbage i sin slægt og fandt ud af, at der faktisk var møllere i hans aner tilbage i tiden. Bedstefaderen var på et tidspunkt møllersvend i Ribe, og hans mor havde i en periode tjent på Kvorning Mølle.

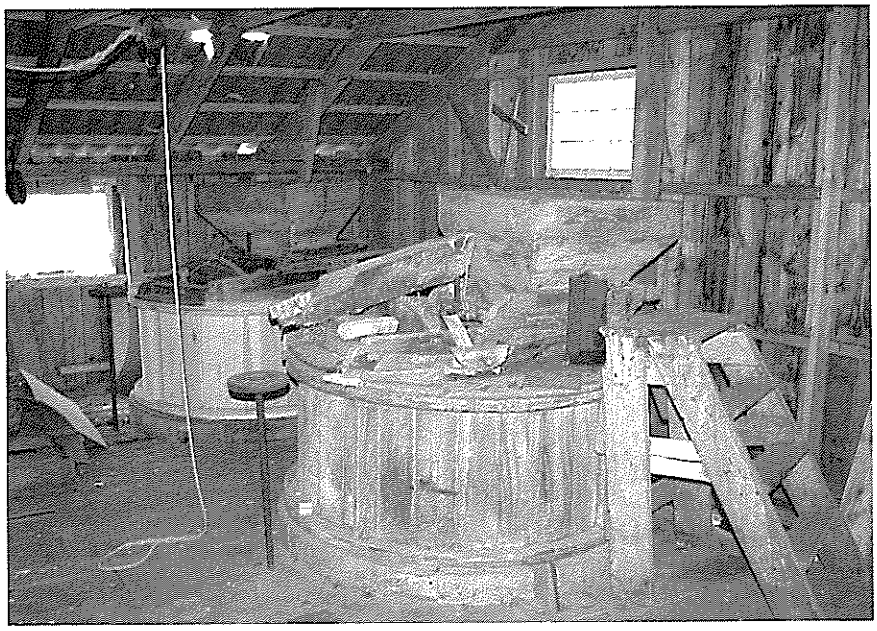
Et års tid efter købet af møllen, gik Aksel Andreasen så i gang med en omfattende restaurering, som ikke kun omfattede møllebygningen. Alle bygninger på stedet trængte til en kærlig hånd, så det var noget af en udfordring for den dengang 63 årige pensionist.

Første prioritet blev stuehuset, dernæst garagen og til slut vandmøllen. Som kronen på værket byggede Aksel Andreasen også selv et vandhjul. En spændende opgave og samtidig noget af en udfordring for en person, som ikke har haft møllebyggeri som sit fag. Men Aksel satte sig ind i tingene. Da bækken, hvor det oprindelige vandhjul havde siddet, blev oprenset, fandt Aksel nogle rester af det gamle vandhjul, og brugte dem som model til det nye. Vandhjulet stod færdig i 2004 og kan nu dreje for de interesserede møllefolk og turister, som til tider opdager denne skønne oase i Bøstrup.

I vandmøllen mangler Aksel Andreasen at få gjort det indvendige helt færdigt. Møllen har to kværne hvoraf den ene er restaureret og kan male. Der findes også en skallekværn i møllen, som sammen med enkelte gulve og loftbrædder skal repareres og udskiftes for at det hele er komplet.

Så ud over nogle el og vvs folk, så er det ægteparret Andreasen alene, der har stået for den flotte restaurering af Bøstrup Mølle, som forhåbentlig i mange år vil danne rammen om den nu 78 årige mølleejer og hans kones sidste del af pensionist tilværelsen. Rammerne er i hvert fald på plads - de flotteste af slagsen, kan man roligt sige.

Kilder:
Aksel Andreasen
Lars M. Rasmussen
Jens Søndergaards arkiv
Egne optegnelser på stedet

Restaureringen af kværne er igang. Foto: Per Glise

Mødested for ildsjæle. Flere aktive medlemmer

Af: Gitte Husballe – formand for Skamstrup Møllelaug

En kold og snefuld lørdag mødtes ca. 40 ildsjæle på Faxe vandrehjem for at inspirere hinanden, og lære af vores fejl og succeser. En blandet flok af ildsjæle fra borgerforeninger, og specialinteresse foreninger, møllelaug, og lokalråd, m.m.. Vi kom fra hele Region Sjælland, så snevejret og det dårlige føre forsinkede selvfølgelig nogle deltagere.

Det gjaldt også vores første foredragsholder Jan Michael Madsen, direktør for Tordenskjoldsprojektet i Frederikshavn. Hans projekt har på 14 år udviklet sig fra en skør ide, som var et 7 minutters teaterstykke med 6 mand foran Krudttårnet, til at det i dag er et 3 dages arrangement med 1000 frivillige hvert år. Historien om slaget ved Fladstrand genopføres i hele Frederikshavn. Små og større teaterstykker opføres rundt om i byen. Boder og 1700 tals gøglere fylder bybilledet. Alle stiller op i 1700 tals tøj. Altså et kæmpe rollespil over de vigtige slag mod Svensken.

Jan Michaels første indspark var, at vi alle har ret til at blive klogere, også med kort varsel. Altså, vi behøver ikke blive ved med at synes, at ting skal være som altid. Vi kan jo f.eks. være blevet klogere siden sidst, vi talte om en ide. Det næste var, at vi skal bruge den historie eller det særkende vi nu engang har der hvor vi er, i stedet for at prøve at opfinde noget der ikke er. Vi skal ikke opfinde et brandt, men bruge det som allerede er der. Det autentiske virker altid mest troværdigt. Og vi har alle én eller anden historie, og på møllerne vel især. Alle vil have udvikling, men ingen vil have forandring.

Michael talte i næsten 2 timer uden, at vi opdagede hvor tiden blev af. Han er meget morsom og inspirerende at høre på, samtidig med at hans historie og emne berører os alle. Det er nok de færreste foreninger der kan nå disse højder, men man kan altid lade sig inspirere til ikke at give op. Forfølg den ide, som forfølger dig. Der må være noget ved den siden den ikke vil slippe dig.

Faxe vandrehjem, hvor arrangementet fandt sted, drives med stor hjælp af personer med psykiske eller fysiske handicap. Her giver kommunen dem en chance for at arbejde som alle andre. Samme model hørte vi om senere på aftenen, da et projekt om at redde den lokale brugs blev præsenteret. Brugsen drives ved hjælp af handicappede. Borgeren får en mindre løn oven i pensionen, og har noget at stå op til. En løsningsmodel som sikkert kan bruges i mange andre sammenhænge. Billetsælger, guide, caféen på møllen.

Weekendens hovedemne var hvordan vi får flere aktive medlemmer. Én ting vi fandt frem til var, at engagement flyttes via fortælling fra ildsjæle. De tænder andre ved selv at være tændt. Der sker intet hvis du kun er halvt med. Derfor skal vi huske at:

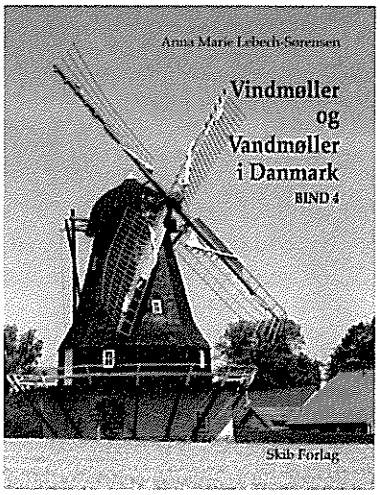
- Ildsjæle har det med at brænde ud!
- Ildsjæle har det med at brænde igennem!
- Ildsjæle har det med at blive brændt af! Altså hjælp dem, lyt til dem, og tro på dem.

Spørg jeres ildsjæl om følgende og fritag ham/hende for opgaver der ikke passer ind i svarene, så holder de længere:

- Hvad finder du meningsfyldt ved at være ildsjæl?
- Hvad får du personligt ud af dit engagement?
- Hvad er din drivkraft?

Når et projekt skal startes op er der flere vigtige faktorer for om de aktive kommer:

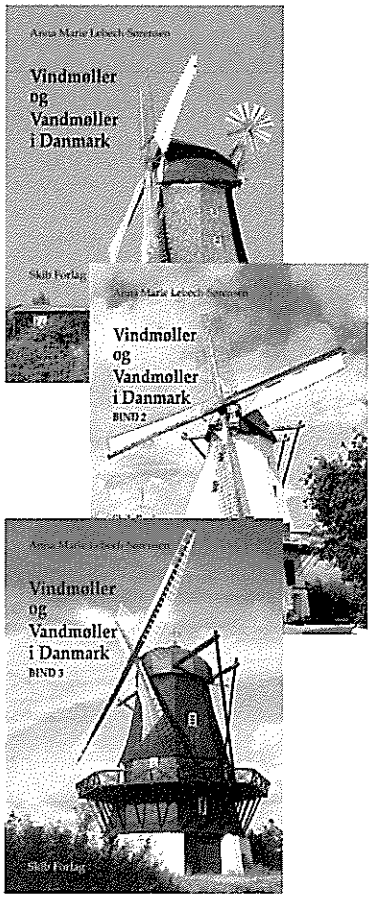
- Start ikke noget op ene mand. Tal først med 2-3 andre personlige relationer, og så ind-

Anna Marie Lebech-Sørensen
Vindmøller og Vandmøller i Danmark
Møllerne beskrives indgående udfra tekniske, historiske – herunder personalhistoriske – samt bygnings- og landskabsmæssige særpræg.

Hvem byggede møllen, munkene, kongen, greven eller en bondemand, hvornår blev møllen købt eller solgt. Møllerne er illustreret med mange farvefotos.

Forord ved H.K.H. Prinsgemalen.
Bind 1 indeholder 240 sider, indbundet 298 kr.
Bind 2 indeholder 228 sider, indbundet 298 kr.
Bind 3 indeholder 248 sider, indbundet 298 kr.
Bind 4 indeholder 352 sider, indbundet 298 kr.

Skib Forlag
5771 Stenstrup · Tlf. 62 26 33 58
www.skibforlag.dk

kald til stiftelse. Så er det ikke blot dig der har fået en tosset ide, men en gruppe med en god ide. Kald ikke ind til orientering og snak først. Der kommer ingen. Gå lige på med stiftelse/opstart. Så er det noget der nærmest er i gang, og som man hellere må gå med i.

- Skab opmærksomhed
- Lav først nogle små hurtige resultater. Så kan andre se at det nytter.
- Læg op til fællesskab – lav et slogan og logo.
- Hold et meget højt informationsniveau både til medlem mer og andre. Da er det nemmerè for "nye" at komme ind i fællesskabet.

Andre gode råd til daglig:

- Respekter andre, andres meninger, og giv talerum.
- Gør dit projekt til deres projekt. Lav ego-isme om til vi-goisme.
- Gør projektets interesser til modstandernes interesser. Find noget I har til fælles.
- Kommuniker på mange niveauer til mange målgrupper.
- Afslut én ide før der startes på en ny. Ellers er der intet incitament til at være med i noget.
- Præsenter udførlig projektbeskrivelse, så alle kender omfang, og alle kan finde en opgave i den.
- Vær meget konkret i ønsker til kommunen.
- Skab bredt ejerskab for projektet. Giv mindre ansvarsområder til flere.
- Fokuser på dilemmaer mellem fælles interesser og særinteresser. Inviter særinteresser med, så man undgår modstand, men får samarbejde.
- Anerkend hinandens indsats, uanset størrelse.

Ildsjæle er altså vigtige, men de kan jo ikke noget alene. Der skal masser af andre frivillige aktive medlemmer til. De skal involveres, og senere forsøges engageret, så de føler ejerskab for projektet. Intet sker af sig selv. Der kommer ikke nogen med et færdigt projekt, eller en pose penge.

Men hvor kommer pengene fra. For få år tilbage handlede det om, at stå på hovedet i den store fondsbog, og kaste en masse ansøgninger af sted. Det har nu ændret sig til en jagt på kommunale, regionale, og EU midler som søges til meget målrettede ting. Kommunalt findes begrebet LAG midler. Kommunernes LAG koordinator vejleder i ansøgning af disse midler. En god side at starte sin søgning efter midler er zealanddenmark.eu/182.

LAL (Landsforeningen af Landsbysamfund) har udviklet et "frivilligheds modul" til hjemmesider, til rekrutering af aktive. Medlemmer af LAL kan få modulet til deres egen hjemmeside. Medlemmer kan på siden lægge forskellige oplysninger ind om hvad man gerne vil deltage i, i hvilket omfang osv. Kontakt ole@lal.dk for mere info.

Når ildsjælene mødes igen til næste år bliver emnet udvikling af nye ildsjæle, samt demokrati i foreninger (hvad, hvornår, hvordan). Vi var en samling forenings ildsjæle, med mange forskellige indgangsvinkler, men vi er faktisk ret ens alligevel. Vi står stort set med de samme udfordringer, og det gør I nok også. Jeg håber at ovenstående kan hjælpe bare lidt ude i jeres foreninger.

Havnø Mølle

PRESENNING FABRIK OG SEJLMAGERI
SKRIFT PÅ PRESENNINGER
EGET SKILTEVÆRKSTED

a.g. poulsens eftf. I/S

GRØNTTORVET 290 · 2500 VALBY
TLF. 3630 0290 · FAX 3630 3010

Vi har 25 års erfaring i sejlmageri og har blandt andet leveret over 60 sejl til følgende møller:
Fuglevad · Havnø Mølle · Holbæk Stubmølle · Karlstrup Stubmølle
Kolby Kås · Lindau, Tyskland · Lumsås · Maderup · Nr. Jernløse
Peine, Tyskland · Sillerup · Trente Mølle · Vennebjerg · Øster Klit
Stokmølle · Pibe Stubmølle · Ulsted mølle m. fl.

Referat af Dansk Møllerforenings bestyrelsesmøder den 8. november 2008 og den 7. februar 2009 på Lumby Mølle.(Uddrag)

Formand Jens Søndergaard bød velkommen til mødet og specielt velkommen til vor nye kasserer Janne Lykke Johansen.

Vedr. årsmødet 2009 oplyste næstformand Søren Hansen at det afholdes på Næsbylund Kro fra fredag den 12. juni til søndag den 14. juni 2009.

Selve receptionen i forbindelse med foreningens 125 års jubilæum foregår på Lumby Mølle om søndagen kl. 11.00.

Jubilæumsbog. Per Gliese fortalte om arbejdet med jubilæumsbogen.

I forbindelse med revision af fredningsloven fortalte Susanne Jervelund om de krav der bør stilles i forbindelse med bevaring af en vandmølle og dens omgivelser.

Der arbejdes hen i mod et møde med kontorchefen for Bygningsfredning i Kulturarvsstyrelsen.

Dansk Mølledag 2008. Jens Søndergaard fortalte om både positive og lidt negative oplevelser denne dag. Økonomisk hænger det sammen, og der planlægges et evalueringsmøde i februar 2009.

Økonomi og regnskab. Janne Lykke Johansen orienterede om overtagelse af kassererjobbet.

Redaktionen. På forespørgsel fra annoncør er der indhentet tilbud på annoncepriser i farver.

1 helside vil koste kr. 1.000,00 -

1/2 side koster kr. 575,00.

Redaktøren efterlyste indlæg fra både bestyrelsesmedlemmer samt andre medlemmer til bladet.

Det er et medlemsblad, så der er frit slag til at komme med det man har på hjertet.

Hjemmesiden. Søren Hansen oplyste, at der arbejdes ihærdigt på, at få hjemmesiden startet op i begyndelsen af 2009.

Næste bestyrelsesmøde afholdes på Lumby Mølle den 7. februar 2009 kl. 11.00.

Eventuelt. Peter Steen Johansen foreslog at der blev arrangeret en endags mølletur til foråret.

Referent Per Gliese.

Bestyrelsesmøde den 7. februar 2009 på Lumby Mølle. (Uddrag)

Formand Jens Søndergaard bød velkommen.

Årsmødet 2009. Tilrettelæggelsen er færdig, der mangler lidt aftaler vedr. de møller der skal besøges om lørdagen.

Prisen for hele arrangementet bliver kr. 1.500,00 pr. person. Receptionen på Lumby Mølle om søndagen er tilrettelagt med hjælpere fra Lumby Møllelaug.

Der opstilles en bod med forskelligt vedr. Dansk Møllerforening.

Dansk Mølledag 2009. Der afholdes møde i slutningen af februar med Møllepuljen, hvor man tilrettelægger arbejdsopgaverne, så man ikke overlapper hinanden.

Jubilæumsbogen. Forslag til forside og layout blev diskuteret og der blev enighed om en "rolig" forside og 2 spaltet layout.

Økonomi og regnskab. Da kasserer Janne L. Johansen var fraværende fremlagde Peter Steen Johansen regnskabet. Saldo pr. 31.12.2008 er på kr. 268.000,00.

Vi opfordrer vore medlemmer til at skrive både medlems nr. og navn på indbetalingen af kontingent.

Der laves nogle konkrete retningslinier for kassererjobbet i foreningen på opfordring af den nye kasserer.

Det skal nævnes i "Møllen" at når der bestilles ekstra blade ud over det der hører sammen med kontingentet på kr. 300,00 skal der betales ekstra 150,00 kr. pr. blad.

Redaktionen.

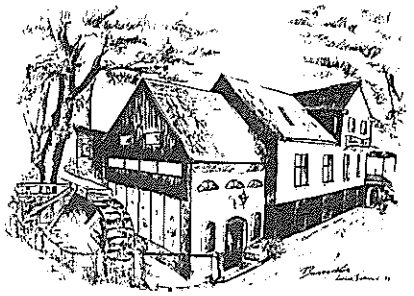
Der drøftedes annoncepris på ottendedels side annonce – der udarbejdes forslag til dette.

Der blev også drøftet forslag på engangs annoncer.

Hjemmesiden. Søren Hansen kunne oplyste, at der er forslag til forside på hjemmesiden som der arbejdes videre med. Næste bestyrelsesmøde bliver den 12. juni 2009 kl. 15.00 på Næsbylund Kro.

Eventuelt. Intet under dette punkt.

Referent Per Gliese.

Borbjerg Mølle Kro

– mellem Hjerl Hede og Holstebro

★ Restaurant - Bar - Gårdhave
★ Selskabslokaler op til 200 personer
★ Konferencerum/mødelokaler (AV-udstyr)
★ Egen 9-hullers golfbane - Petanque
★ Have med udendørs servering
★ 23 dobbeltværelser - Gæstehus
★ Sauna - Billard - Bordtennis - Dart
★ Robåde - Kanoer - Vandcykler
★ Mulighed for fiskeri - Legeplads
★ **Møllemuseum**
★ BOMA (afrikansk pælehus)
★ Vandrestier
★ Dyrefold med lamaer, heste, geder, æsler og gæs

Borbjerg Møllevej 3 · Borbjerg · 7500 Holstebro
Tlf. 9746 1010 · Fax 9746 1646
Internet: www.borbjergmill.dk · info@borbjergmill.dk

– også det rigtige sted til familie- og firmafester, kurser, møder og weekend-ophold.

Nyt fra Møllelaugene

"Ildsjælene" foran den 150 år gamle, Sillerup Mølle.
Foto: Møllelauget

Sillerup Mølles 150 års jubilæum 2009

Af: Willy Freese,

Sillerup Mølle er en vindmølle der ligger på en bakketop udenfor landsbyen Sillerup, ca 8 km nordøst for Haderslev, i år 2009 har den eksisteret i 150 år.

Møllen har i sin lange levetid stort set ikke været genstand for ændringer overhovedet, bortset fra at der i 1927 blev installeret en Deutz diesel motor årg.1914, som stadig er i drift. Møllen har været erhvervsaktiv som konsum og erhvervsmølle fra 1859, hvor den blev bygget, til 1983, hvor den sidste møller, Thomas Freese, døde. I perioden 1983 og frem til 1993 er møllen blevet restaureret og arbejder i dag som en "levende" og arbejdende mølle til glæde for børnehaver, skoler, foreninger, plejehjem og turister, og for erhvervsbesøgende. Møllens gæster får her den enestående oplevelse det er, at se det gamle møllehåndværk i funktion og dermed formidles et stykke kulturhistorie på en vedkommende måde. At se møllen - drevet af vinden eller den gamle motor - formale korn til mel, som herefter bliver til brød i møllens ovnhus, for derefter selv at smage på brødproduktet, er en meget fin og helstøbt oplevelse.

Møllen blev ved hjælp af fondsmidler, tilskud og gaver fra private istandsat af medlemmerne af støtteforeningen SILLERUP MØLLES VENNER og Den Selvejende Institution Sillerup Mølle. Møllen er en af de største og bedst bevarede vindmøller i Danmark, og er stadig i drift. Den er udstyret med helt igennem originalt værktøj og driftsmateriel. Møllens historie er ualmindelig veldokumenteret. Der forefindes regnskaber, korrespondance, kontrakter og koncession til mølledrift helt tilbage til møllens opførelse 1859. Også det originale byggeregnskab og den kongelige bevilling til at bygge møllen på Sillerup Mark er bevaret. Kildematerialet kan ses på Byhistorisk Arkiv i Haderslev. I 1997 blev møllen fredet af Kulturarvsstyrelsen som et smukt og meget værdifuldt bygningsmonument for det svundne møllehåndværk.

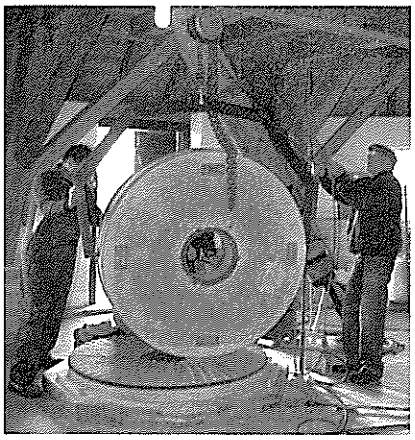
Møllen med tilhørende staldbygninger, stuehus, have, gårdsplads og et lille bagehus med en gammel stenovn, ejes i dag af DEN SELVEJENDE INSTITUTION SILLERUP MØLLE, som også står for driften med hjælp fra støtteforeningen. Nogle af de mest engagerede møllevenner er blevet "oplært" til møllersvende, og andre til møllertømrere, således at vi selv også rent praktisk kan drive og vedligeholde møllen. To af medlemmerne er endvidere "udlært" til bagersvende.
Møllen er åben stort set i alle weekender i hele sommerhalvåret for de ovenfor nævnte grupper. Desuden deltager møllen i den nationale Dansk Mølledag og så afholdes der, som noget særligt, især for lokalbefolkningen, høstmølledage og julebagedage. Alle indtægter og overskud går ubeskåret til bevarelsen af Sillerup Mølle, og al arbejdskraft er ulønnet. Møllen drives uden offentlig støtte.

Med venlig hilsen
Willy Freese
på bestyrelsens vegne
Tlf. 74525323
e-mail: b.w.freese@mail.tele.dk
www.sillerupmoelle.dk

Egeskov Møllelaug
Af: Otto Rasmussen og Povl Fleckner

Lørdag den 11. oktober 2008 blev der holdt et orienteringsmøde på Lumby Mølle for potentielle møllepassere på Egeskov Mølle. Der var mødt 10 interesserede med museumsinspektør Esben Hedegaard i spidsen og møller Verner Nielsen som holdleder. Næstformand Søren Hansen, Lumby Mølle gennemgik i praksis møllens på- og afsejling (der var god vind) ligesom gangtøjet blev forklaret. Søren Hansen anskueliggjorde også hvordan Lumby Møllelaug var startet beskedent til nu med 10 mand på "Vingeholdet" og 25 damer på "Kaffeholdet" – alt i alt ca. 50 frivillige der betjener ca. 4.000 gæster om året. Efter frokosten gennemgik Otto Rasmussen fra Lumby Møllelaug, det omdelte orienteringshæfte, der var kopier af tidligere mølleskrifter fra Møllen og Mølleforum, der havde givet tilladelse fra copyright. Der var stor interesse og spørgelyst fra deltagernes side, der i øvrigt repræsenterede både håndværkere og tidligere møllere, så der var således grobund for et friskt hold frivillige til at vise Egeskov Mølle frem når foråret begynder i 2009.

Efter den inspirerende studietur til Lumby Mølle var vi nogle stykker der syntes at det kunne være interessant at hjælpe til på vores egen lokale Egeskov Mølle. Derfor henvendte vi, Sven Erik Larsen og Povl Fleckner, os efterfølgende til Svendborg Museum for, at høre nærmere om der var stiftet et møllelaug og om hvem vi eventuelt kunne kontakte for at høre nærmere omkring Egeskov Mølle og dens virke. Vi blev dog hurtigt klar over at møllelauget desværre ikke længere var særligt aktivt, men at der dog stadig var nogle medlemmer som

Så kom der gang i møllestenene på Egeskov Mølle. Møller Verner Nielsen, Faaborg (til højre i billedet) er "tovholder". Foto: Susanne Jervelund

var interesseret i at bevare møllelauget.

Vi blev efterfølgende opfordret til at få gang i møllelauget igen og fik udleveret de gamle medlemslister.

Vi diskuterede lidt frem og tilbage, hvordan vi skulle gribe sagen an, og prøvede efterfølgende at forfatte et brev som vi sendte ud til dem der var på medlemslisten. Vi var spændte på hvor mange der meldte tilbage. Det gjorde heldigvis en håndfuld, så dette tog vi som tegn på at interessen og tilblivelsen for Egeskov Møllelaug stadig var til stede.

Egeskov Mølle, som ligger 2 km fra Egeskov Slot, er funktionsdygtig og der er bevaret en del mølleinventar. Vi i det fremtidige Møllelaug vil derfor gerne at der fremover bliver lidt mere gang i møllen og at flere besøgende vil komme forbi og se vores flotte mølle i aktivitet. Vi vil foreslå at der skal indrettes et rum, hvor vi som frivillige kan mødes og hvor der er mulighed for at arbejde og snakke over en kop kaffe. Med dette kan der muligvis opstå gode initiativer til arrangementer og aktiviteter af en eller anden art. Det skal dog være mindre aktiviteter, så besøgende kan se at der sker noget på møllen.

Vi har allerede afprøvet lidt på møllen, idet Ole Bendix og Carl Sonne under ledelse af tidligere møller Verner Nielsen og vi to andre lærlinge, kørte lidt forsøg med at male speltkorn. Det har været spændende at være med og vi håber derfor at se flere folk kigge forbi og komme indenfor på møllen. Vi vil gerne at der kommer flere frivillige til fremover, så vi sammen kan arbejde på at Egeskov Mølle bliver en spændende bevaringsværdig og interessant turistbegivenhed i vores lokalsamfund. Vi håber på god opbakning til vores initiativ. Vi er i hvert fald nogle der har det sjovt, så kom og vær med. Vi har nu forsøgt at male korn og resultatet er blevet godt, og der er blevet prøvebagt, med et godt resultat. Det har bare knebet med vinden, men vi håber at vi kan vise hvordan møllen arbejder i det nye år.

Nyt fra februar 2009

Vi var samlet 9 personer på broloftet hvor vi fik kaffe. Det var nok lidt køligt, men der var en positiv stemning. Sven Erik Larsen bød velkommen og fortalte lidt om hvad vi i vinterens løb havde lavet, blandt andet at vi havde gjort rent på møllen, og var begyndt at male korn. Som vi så skal havde i 2 kg. poser.

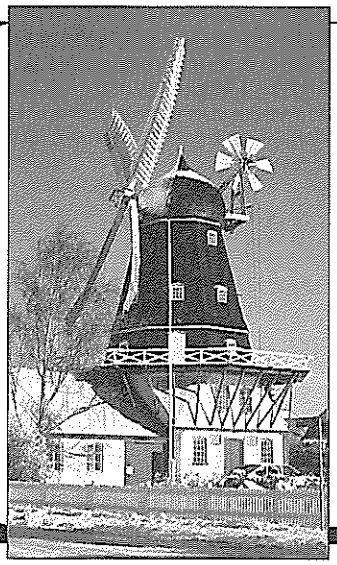
Vi vil prøve at lave en klubdag, f.eks. sidste lørdag i hver måned, hvor man kan snakke og få en kop kaffe, vores problem er at vi mangler en hyggestue. Vi søger også andre idéer, for at skabe opmærksomhed om møllen.

Esben Hedegaard fortalte om de ting som levnedsmiddelstyrelsen vil kræve af os, der bliver en del vi skal snakke om.

Verner Nielsen fortalte om Egeskov Mølle og hvordan vi skulle pakke melet. Vi er ved at få indrettet et rum, hvor vi får en ståltank sat op hvorfra vi skal pose melet. Vi havde i den forbindelse en snak om hvor det kan sælges og der var flere forslag.

Som vi også sagde ved begyndelsen af mødet, vi har ikke nogen bestyrelse da vi ikke er flere end vi godt kan snakke sammen, men vi har dog fundet en til kassererposten, det er Rita Larsen, fra Kværndrup.

Vi har en aftale med Bent Hansen om at forsætte med Web-siden www.egeskovmoelle.dk samt stå som kontaktperson. Vi har nu fået tanken sat ind og rummet er ved at være færdigt.

RINGSTED MUSEUM OG VINDMØLLE

Ringsted Museum er et statsanerkendt kulturhistorisk Museum for Ringsted Kommune og drives sammen med byens smukt restaurerede vindmølle fra 1814.

Museet byder på:

* LANDSTADEN RINGSTED: Landskab - Mennesker - Erhverv gennem 150 år.
* DET DANSKE GULD - en udstilling om korn og mølleri.
* OMVISNING I MØLLEN ved møller Morten Sørensen.
* SÆRLIGE ARRANGEMENTER OG UDSTILLINGER i skoleferier.
* Åbningstid: Tirsdag-torsdag samt søndag kl. 11-16.
  Januar samt enkelte helligdage lukket.
* Omvisning kan bestilles (min. 10 pers.)

Køgevej 41 · Tlf. 5762 6900
Møller Morten Sørensen: Tlf. 5761 8521 · Mobil 2022 5191

Møllenoter

Vibæk Mølle knejser på møllebakken, med den nye hat.
Foto: Susanne Jervelund

Vibæk Mølles hat dyrere end ventet

Den nye hat til vindmøllen ved Vibæk blev 400.000 kroner dyrere end ventet.

Vibæks Mølles nye hat blev noget dyrere end ventet. Det viser regnskabet, der netop er afsluttet.

Da der blev indhentet tilbud på arbejdet, var prisen 1,3 millioner kroner. Slutfacit blev en pris på 1,7 millioner kroner i stedet.

Møllens fond har måttet tømme pengekassen – og det rakte ikke. Til alt held har møllen gode venner. Møllens støtteforening har måttet punge ud med 40.000 kr. ekstra. Støtteforeningen har i forvejen givet en halv million, så vi er rigtig glade for, at de også har kunnet hjælpe os denne gang, siger formanden for Vibæk Mølles fond, Jens Peter Kock.

Blandt andet på grund af travlhed hos møllebygger John Jensen Aps, er der gået tre år med at bygge hatten – først hjemme i værkstedet på Sjælland og senere ved Vibæk Mølle.

Den lange produktionstid og stigende priser hos møllebyggeren, har utvivlsomt spillet ind på den voldsomme stigning, mener Jens Peter Kock.

Selvom møllefondens kasse nu er tom, har man rettet blikket mod nye udfordringer. Vandmøllens hjul er gået i stykker. Næste mål er at få hjulet, der har været ude af drift i to år, repareret.

Det er ret dyrt, og vi har kontaktet møllebyggeren for at få ham til at give et tilbud, men vi har endnu ikke hørt fra ham. Vandmøllen er meget populær hos besøgende, når der er vand til at drive den rundt. Derfor vil vi gerne have hjulet i gang igen, siger Jens Peter Kock.

Når tilbuddet fra møllebyggeren kommer, går fonden i gang med at søge midler. Da vandmøllen er fredet, er der også mulighed for at søge statslige midler.

Kilde: Jydske Vestkysten den 31. januar 2009

Aarup Mølle ca. 1950, nu har møllen fået ny og anden beklædning.
Foto: Per Glieses postkortsamling

Mølle klædt på til regn og rusk

Fondsstøtte på 300.000 kroner har banet vejen for den seneste renovering af Aarup Mølle.

Før ville vi have spurgt: Hvor regner det nu ind? lyder det fra Johannes Jacobsen, der er gået endnu en etage op i Aarup Mølle, der ligger ud til Møllebakken.

Bemærkningen falder med henvisning til regnen, der pisker ned, og til møllens nye spånbeklædning, som ganske rigtigt holder møllen tør indvendig. Resultatet er, synes vi, blevet smukt, og så kan det uden nogen vedligeholdelse holde i 40-50 år, fortæller Peder Andersen, fra bestyrelsen i Fonden til Aarup Møllens Bevarelse.

Og det med det vedligeholdelsesfrie er slet ikke så tosset. Vores gennemsnitsalder i møllens bestyrelse er vel 72, smiler Peder Andersen, der derfor nøjedes med at se på, at Tømrerfirmaet Henning Hansen fra Jerup udførte det praktiske arbejde. Det er en sjov opgave, lød det fra håndværkerne. For hvor tit får de også lejlighed til at lave sådan et arbejde? spørger Johannes Jacobsen. Bitumenspånerne erstattede tagpappet, som kom på møllen ved en tidligere renovering.Oprindeligt var møllen beklædt med træspåner. Kunne I ikke have valgt at renovere møllen med træspåner. - Jo, hvis vi havde haft yderligere 300.000 kroner, fortæller Peder Andersen.

Bitumenspånerne er et kunstprodukt, og det er slet ikke så tosset, forklarer Torben Mikkelsen.Både tagpap og træ udvider og trækker sig sammen, når det regner, og når solen bager. Og derfor skal det vedligeholdes. Bitumenspånerne udvider sig ikke og beklædningen er derfor vedligeholdelsesfri.

Ikke færdig endnu

- Er møllen nu færdigrenoveret? - Nej, havde vi en halv million, så ville vi få møllen til dreje rundt, siger Peder Andersen. Kransen, som hatten hviler på, er nemlig knækket, og udbedringen vil være ganske bekostelig, mener fondsbestyrelsen. Den seneste renovering kom i stand takket være støtte på 100.000 kroner fra Møllerens Fond i Odense, 150.000 kroner fra A.P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond, 80.000 kroner fra Augustinusfonden og 20.000 kroner fra private bidragydere. Aarup Mølle stammer fra 1870. Dengang lå den ved det nærliggende Rokkebjerg, men den fik sin nuværende placering i 1894. Møllen var i drift indtil omkring 1960. Møllen fungerer i dag også som et mindre museum for gammelt håndværktøj. På møllens dag, den tredje søndag i juni -

kan møllen ses ved et offentligt arrangement

Kilde: Fyns Stiftstidende den 26. januar 2009

Den gamle vandmølle står nu på faste fødder

Mens vandet står højt på marker og i søer, er vandspejlet i søen ved den gamle Nørholm Vandmølle på vej mod bunden. Pumper arbejder på fuldt tryk for at fjerne vand fra søen, så teknikerne kan undersøge møllens fundament.

– Vi skal have sænket vandstanden halvanden til to meter, så ingeniører og arkitekter kan lave opmålinger og beregninger af fundamentet, og bundforholdene skal undersøges nærmere. Det er et nødvendigt arbejde forud for renoveringen af fundamentet. Vi skal jo være sikre på, at vi får et solidt fundament, siger formanden for Nørholm Vandmøllelaug, Magne Andersen, Varde.

Restaureringen af den gamle vandmølle på Nørholm gods er her i januar, kommet godt i gang.

Det er første del af restaureringen, som skal gøre vandmøllen funktionsdygtig. Det er et projekt, som Vandmøllelauget har fået ikke mindre end 5,7 millioner kroner i støtte fra fonde til.

Fundamentet er nu rettet op og forstærket, og dermed er vejen banet for møllebyggeren.

Fundamentet var meget svagt. Det vidste vi på forhånd, men vi fik lavet et nyt fundament helt efter planen, siger arkitekt Steffen Søndergaard, Askov.

Under kærlig behandling

Omgivet af mudder, gravemaskiner og byggematerialer er der lige nu ikke meget idyl over Nørholm Vandmølle Men det kommer der til sommer, når hjulene igen vil dreje på den nyrestaurerede mølle. På Nørholm Gods er møllebygger Jens Jørgensen, og hans makker gennem de sidste 7-8 år, Torben Lynghøj, nu i fuld gang. – "Vi gik i gang med arbejdet den 16. januar, og alt efter hvordan vejret arter sig, forventer vi at blive færdig i løbet af sommeren", fortæller Jens Jørgensen, der blev uddannet møllebygger ved Nationalmuseet i 1980.

Lige nu er det lille team ved at lave møllens karm og stigbord - dvs. slusen, der skal opstemme vandet. Næste etape bliver den indvendige restaurering af bjælker, gulve og tandhjulene til møllens to store hjul. Sidst de brusede i vandet var i 1945.

Stor økonomisk støtte

Foreningen Nørholm Vandmøllelaug søgte sidste år diverse fonde om økonomiske midler til restaureringen og fik tildelt ikke mindre end 4,1 millioner kroner fra A.P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formål.

Tidligere har lauget fået tilsagn om en million kroner fra Kulturarvsstyrelsen og 100.000 kr. fra Nykredits Fond. De i alt 5,2 millioner kroner rækker til både en komplet udvendig og indvendig restaurering af møllen.

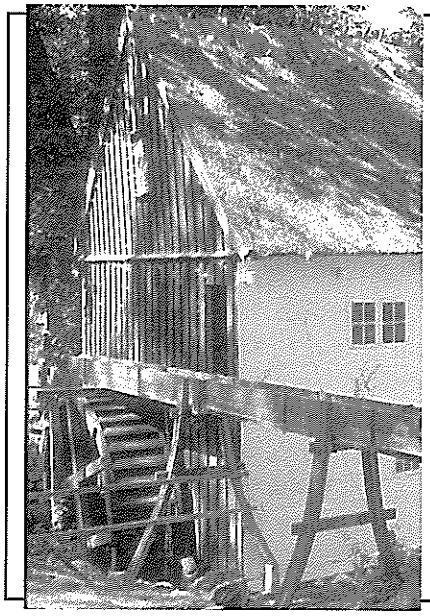
Kilde: Ugeavisen Varde den 20. februar 2009

LAG – midler til Dyrehave Mølle

Syv projekter i Nyborg Kommune kan se frem til at modtage 970.000 kroner i støtte fra Fødevareministeriets landdistriksprogram, LAG.

Bestyrelsesformand for LAG Nyborg, Jørgen Østerby, fortæller at der i alt var indløbet 12 ansøgninger om støtte, og at det var vanskeligt at udvælge de projekter der skulle støttes.Et af de udvalgte projekter er Dyrehave Mølle, som er bevilget 310.000 kr. til renovering. Møllen er fra 1858 og trænger til omfattende renovering. Den fredede mølles beliggenhed på en høj bakke ved skov og strand med enestående udsigt over byen, gør den til en meget besøgt turistattraktion.

Kilde: Fyns Stiftstidende 7. februar 2009

TADRE MØLLE

Tadre Mølle drives i dag som 1800-tals møllegårdsmuseum og naturcenter under Roskilde Museum med fokus på Elverdamsdalens spændende kulturmiljøer (masser af møllehistorie, Sjællands største kilder og herregården Aastrup i nærområdet). På møllegården kan man bl.a.

- x se udstillingen "Elverdamsdalen og møllerne" og opleve 1800-tals møllen i funktion
- x nyde lægeplantehaven og kålgården og vandre ad de smukt anlagte trampestier
- x bestille en omvisning med fortælling om dalen og demonstration af vandmøllen
- x bestille undervisning med temaer bl.a. omkring 1800-tals gården og vandenergi
- x overnatte på naturlejrpladsen (større grupper skal forudbestille)
- x forfriske sig med kaffe og kage m.m. i møllecaféen (større grupper skal forudbestille)

Åbningstider 2009: 9.-13/4 (påske), 1/5-30/6: weekends og helligdage. 1/7-15/8: Alle dage. 13/8-19/10: weekends, samt alle dage i uge 42. Alle åbningsdage kl. 11-16.

Læs mere om møllens historie, undervisningstemaer, særarrangementer, aktuelt nyt, priser, mølleforening m.m. på www.tadremoelle.dk

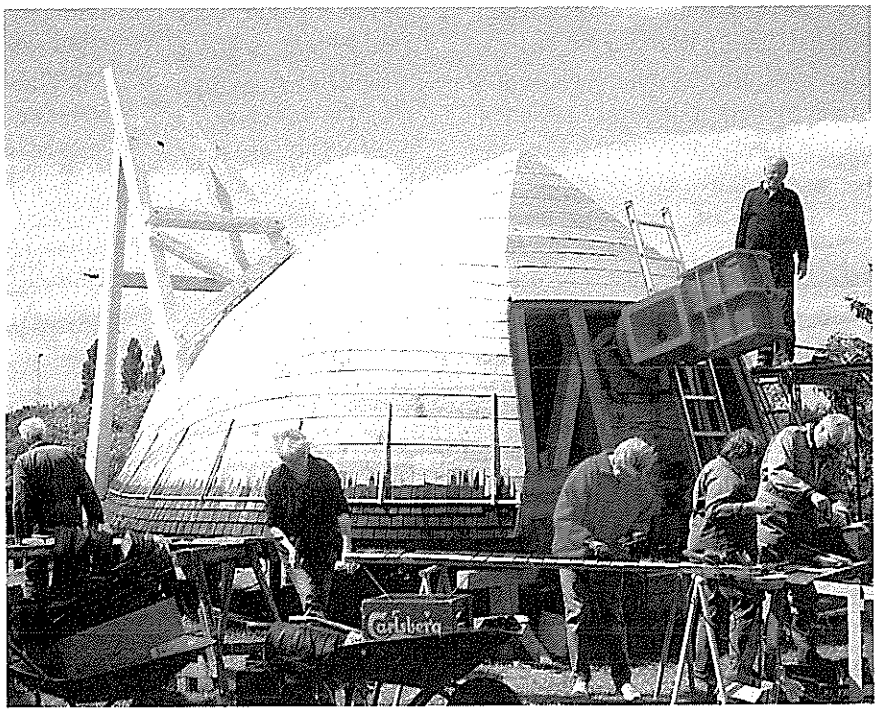
Tadre Møllevej 23, 4330 Hvalsø. Tlf. : 59194001 / 40356187. tadremoelle@post.tele.dk

Løsning på vej for Sæby vandmølle

Der er tale om et næsten uløseligt problem: Loven siger, at fisk skal sikres fri passage op i vandløb. Det er ikke tilfældet i Sæby Å, hvor Sæby Vandmølles stemmeværk sætter en effektiv stopper for fiskenes vandring op i å-systemet. Strømmen i møllens fisketrappe er så stærk, at fiskene ikke sjældent slår sig selv ihjel i bestræbelserne på at forcere den. Disse forhold er altså ulovlige og skal ændres. På den anden side er vandmølle inklusiv stemmeværk fredet. Møllen er et af Nordjyllands mest fotograferede motiver, og både erhvervs- og turistfolk har kæmpet for at bevare dette unikke stykke kulturhistorie intakt.Men efter tre år med heftig mødeaktivitet og en hel del stridigheder er en løsning nu på vej. En løsning, som alle undtagen nogle lodsejere kan samles om. Jeg havde foretrukket, at vi lod være med at pille ved møllen. Men vi kan samles om en løsning, der er den mindst dårlige, siger Brian Pedersen (SF). Han er byrådets mand i en arbejdsgruppe, der blandt andet også tæller lystfiskere, erhvervsfolk og repræsentanter for turistbranchen. Arbejdsgruppen indstiller, at man vælger en løsning, hvor der laves et hul i den side af stemmeværket, der ligger længst væk fra vandmøllen. Selve stryget (passage til fiskene) laves opstrøms langs bredden på åens sydside. Stryget gemmes under en "badebro". Den kommer til at løbe langs med fem private grunde, og det er primært ejerne af dem, der er utilfredse med den skitserede løsning. Vi kan umuligt gøre alle tilpasse. Faktisk synes jeg ikke, lodsejerne har den store grund til at være vrede. Broen bliver godt nok kommunalt ejet, men lodsejerne får brugsretten til den, siger Brian Pedersen. Arbejdsgruppen indstiller nu løsningen med broen til byrådets plan- og miljøudvalg, hvorefter sagen skal til endelig godkendelse i byrådet. Brian Pedersen forventer, at politikerne følger indstillingen fra arbejdsgruppen.

Vi har virkelig knoklet og holdt mange møder. Jeg kan ikke forestille mig, at byrådet siger nej til resultatet af arbejdsgruppens årelange indsats, siger Brian Pedersen. Projektet vil ændre vandmøllens udseende. Primært på grund af hullet i stemmeværket. Men da vandet primært skal kanaliseres igennem stryget, vil der skulle ledes mindre vand ud over stemmeværket. Det betyder, at vi mister bruset, men der vil trods alt være en "vandfilm" tilbage, siger Brian Pedersen.Ifølge en rapport vil det koste to mio. kroner at etablere stryget. Efter at kommunen har overtaget vandløbene fra amtet, skal regningen betales af skatteyderne i Frederikshavn Kommune. Der er ikke sat penge af på budgettet næste år, så projektet gennemføres altså tidligst i 2010.

Kilde: Sæby Folkeblad 1. marts 2009

Møllelauget i færd med at montere de 5.130 spåner på Bagenbjerg Mølles nye hat.
Foto: Ole Petersen

Bagenbjerg Mølle fik stor donation

Bagenbjerg Møllelaug på Langeland, med Ole Petersen og Bodil Kjærgaard i spidsen, kan ikke rigtig få armene ned for tiden.
Møllelauget har nemlig lige modtaget den glædelige nyhed, at de fra en af landets store fonde har modtaget et beløb på 475.000 kr. til møllens færdiggørelse. Det betyder at hatten nu kan færdiggøres, sættes på plads på møllekroppen og vingerne kan fremstilles og være klar til genindvielsen af Bagenbjerg Mølle. Genindvielsen forventer møllelauget som i dag tæller ikke mindre end 180 medlemmer, vil ske på møllens 150 årsdag, den 7. september år 2010.

Kilde: Otto Rasmussen – februar 2009

Fra Læserne

Bagtapbjælkens funktion?

Vindmøllens vingeaksel hviler på to svære bjælker, der ligger "på tværs" i møllen. Den bagerste, hvor bagtapslejet hviler kaldes bagtapsbjælke eller læbjørnen. På nogle møller kan bagtapsbjælken indstilles og på andre er den fastgjort i en bestemt position. Er der nogle blandt læserne, der har kendskab til

hvorfor det er sådan, og hvilken funktion bagtapsbjælken har, hører vi gerne nærmere på redaktionen.

Krav om vendeplads ved vandmøller?

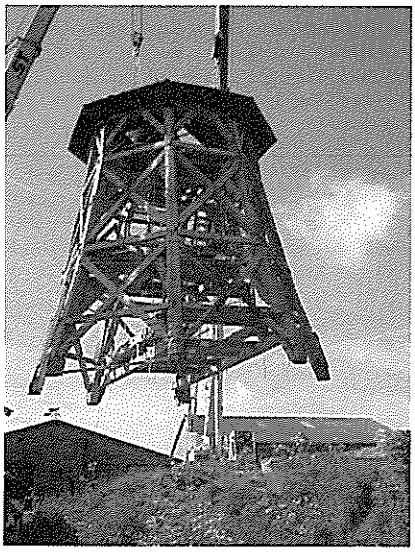
En læser har spurgt om det er kendt, at der har været krav om en vendeplads ved vandmøller? Det skulle være en lovbestemmelse, hvori det anføres at der skal være plads til at der kan vendes med hest og vogn (på begge sider af vandløbet) hvis der skulle være problemer med vejbro eller høj vandstand, så det ikke er muligt at forcere vandløbet. Er der nogle blandt læserne der har hørt om sådan en bestemmelse vil vi også gerne høre nærmere om det.

Mølledele bortgives

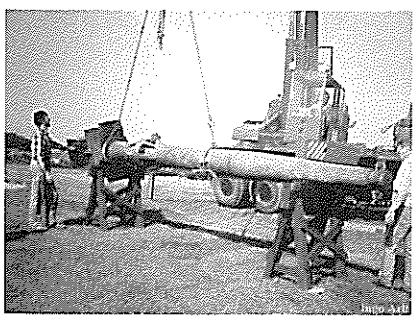
Rainer Bloch har henvendt sig til Dansk Møllerforening, i det håb at dele fra den nu nedrevne mølle i Süderlügum vil kunne finde anvendelse i andre møller. Det var gennem flere år et håb at det ville være muligt at restaurere vindmøllen, men desværre var der slet ingen lokal opbakning til hans idealistiske projekt. Derfor måtte man desværre erkende, at møllen ikke stod til at redde og den blev nedbrudt. Delene befinder sig nu i et lagerlokale i Süderlügum hvor de indtil videre er opmagasineret. Men Rainer Bloch vil meget gerne have at så meget som muligt kunne finde genanvendelse i en anden mølle.

Af de mølledele der findes på lageret er en vingeaksel i støbejern, skråkværn alt inklusiv, m.v. Møllens redaktion har et sæt billeder der viser de mølledele, der er på lageret. Hvis der blandt læserne er interesserede sender vi gerne denne samling billeder (helst pr. mail) – eller der kan rettes henvendelse direkte til:

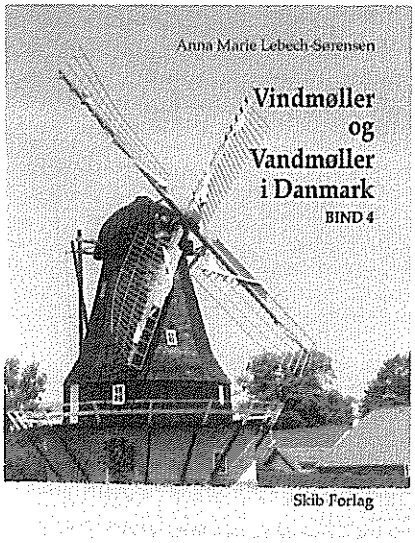
Rainer Bloch, Sandfenne 6 A. 25923 Süderlügum, Tyskland – tlf: 0049 46631687 eller 00491 70446 3021. Rainer Bloch arbejder p.t. i Esbjerg og taler dansk.

Et par eksempler på de omtalte billeder af møllen i Süderlügum. Øverste billede viser møllens nedrivning, det nederste – møllakslen.
Foto: Ingo Arlt

Boganmeldelse

Vindmøller og vandmøller i Danmark. Bind 4

af: Susanne Jervelund

Agersø Mølle pryder forsiden af den nyligt udkomne 4. del af Anna Marie Lebech - Sørensens store værk om danske møller. I forordet skriver forfatteren, at dette er sidste bind fra hendes hånd, men at hun har samlet så meget materiale at hun håber, at hun kan arbejde videre med emnet og finde anden anvendelse for endnu ikke anvendte kilder og oplysninger.

Bind 4 i værket er, ligesom de foregående 3 bind, en flot bog hvor denne er på 352 sider, med omfattende kulturhistoriske beskrivelser om danske møller illustreret med en blanding af nutidige og historiske billeder.

34 danske møller er omtalt i bogens hovedafsnit, men en række andre møller bliver sideløbende beskrevet under disse. For eksempel omtales Grønnestrand Mølle og Vindblæs Mølle i afsnittet om Oxholm Mølle. Indholdsfortegnelsen i Bind 4 indeholder 465 navngivne danske møller, der omtales i de omfattende og spændende møllehistorier.

En enkelt af de omtalte møller er beliggende i Tyskland, nemlig Kruså Kobbermølle. Kruså Sogn blev ved Genforeningen i 1920 delt i to og Kobbermøllen kom derved til at ligge i Tyskland. Det er en spændende historie om et anlæg der stammer fra 1600- tallet og har været anvendt som jernværk, kobberværk og senere messingværk.

Af andre særlige møller, der har fundet plads i bogen er pumpemøllerne, hvor Vitsø Pumpemølle er et eksempel på en af de sidste danske pumpemøller. Selvom der her et tale om en af vore sidste pumpemøller, har det desværre vist sig yderst vanskeligt, at skaffe midler til den fortsatte restaurering. Dog afsluttes omtalen positivt med, at der måske nu er håb for møllens fremtid, idet Aage V. Jensens Naturfond i 2008 købte Vitsø Nor.

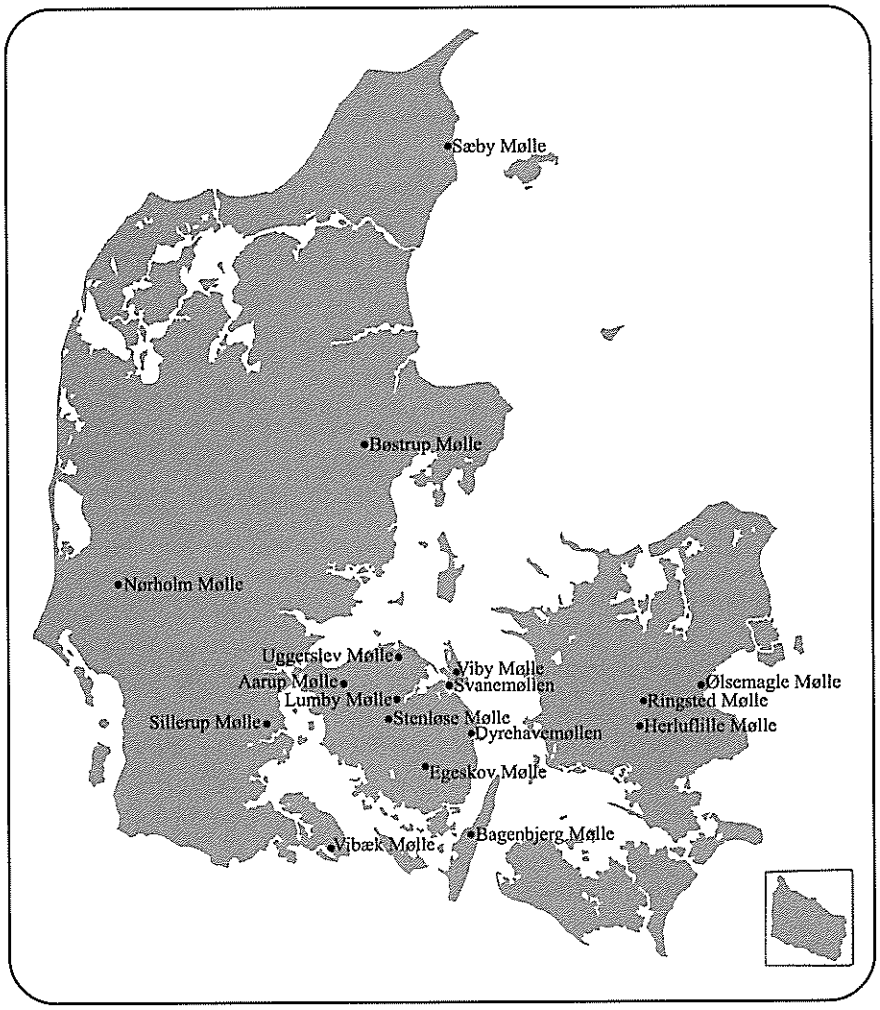
Bogen er på de sidste sider, forsynet med en oversigt over de møller der omtales i alle de 4 bind som værket omfatter. Her er der indsat er praktisk kort, hvor et tal refere-

rer til hvilken mølle der er beliggende på hvilket sted. I alt er 152 danske møller indgående beskrevet i værket, hertil kommer et stort antal andre mølle der omtales i forbindelse med en bestemt mølle. De 4 bøger udgør et monumentalt værk om de danske møller, hvor kulturhistorie og det farverige persongalleri, der har haft deres gang i og omkring møllere, både i fortid og nutid, er levende beskrevet. Jeg tror ikke man kan forestille sig ret mange mølleinteresserede uden disse 4 bøger i bogsamlingen.

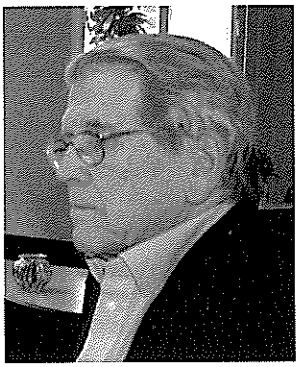
Bogen udgives af Skib Forlag, der siden 1995 har udgivet adskillige møllebøger. De tre første bind af Anna Marie Lebech- Sørensens mølleværk blev trykt i 1500 eksemplarer hver, mens det sidste kun er kommet i 800 eksemplarer. Aksel Folmersen antyder, at fjerde bind om møllerne nok bliver den sidste udgivelse fra forlaget som nu bliver lukket, idet han ønsker at gå på pension.

Bind 4 er udgivet med støtte fra Augustinus Fonden, Carlsen-Langes Legatstiftelse, Det Faberske Fond, Hielmstierne-Rosencroneske Stiftelse, Konsul Georg Jorck og Hustru Emma Jorck´s Fond, Realdania og Velux Fonden.

Vindmøller og vandmøller i Danmark, Bind 4 af Anna Marie Lebech- Sørensen, er udkommet i 2009 på Skib Forlag, 5771 Stenstrup.
E-mail: skib@sydfynsmail.dk
Pris: 298 kr.

Dødsfald

Tidligere elinstallatør, Bent Bülow Gercke, Rødovre, døde den 23. januar 2009. Han ville være fyldt 83 år den 26. januar 2009, og sluttede dermed et langt liv i møllesagens tjeneste.

Han var „Møllen" en god medarbejder, specielt når det drejede sig om vandturbiner og deres udnyttelse i såvel ind- som udland.

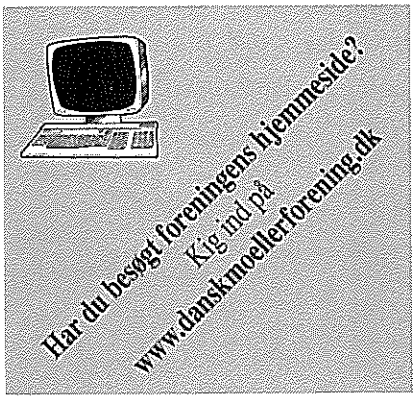
Vi vil huske ham som manden der berettede om vandkraften der ændres til elkraft, der giver lys og varme, som for eksempel i Turbinehuset i Hellebæk og Høm Mølle, der begge steder var hans fortjeneste.

Hans temaserie i „Møllen", hvor læseren i tekst og tegninger, klart fik vandhjulets kraft illustreret i en enkelt streg.

Bent Gercke havde mange gode møllevenner i Skåne, der sikkert vil erindrer ham som „en rolig dansker hinsidan" og en god ambassadør for Danmark.

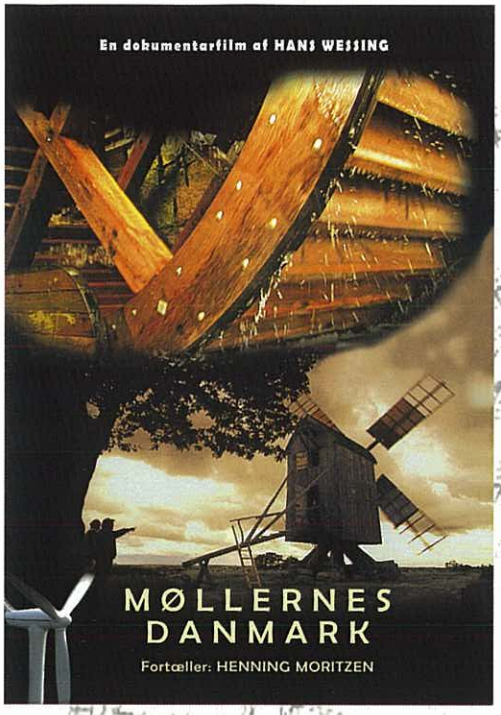
Æret være hans minde

Otto Rasmussen

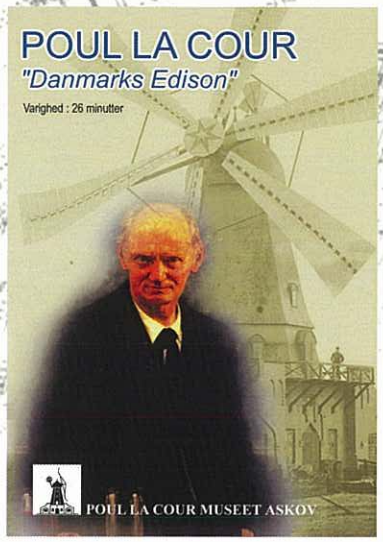
TRE MARKANTE MØLLEFILM - PÅ DVD OG MED EKSTRA RABAT

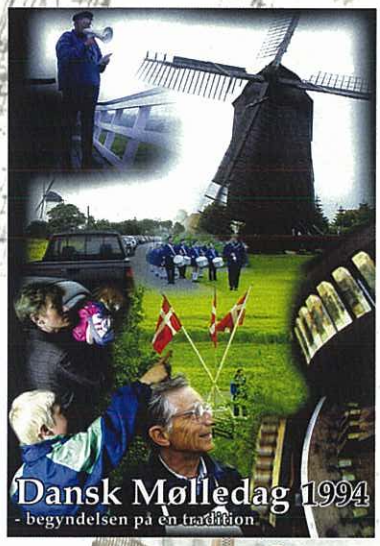
MØLLERNES DANMARK (2001) og reportagen DANSK MØLLEDAG 1994 blev til på initiativ fra Dansk Møllerforening og tidl. fm. møller Verner Nielsen. Poul la Cour Museet, Askov, har taget initiativ til filmen om Poul la Cour.

MØLLERNES DANMARK
Fortæller: Henning Moritzen
Filmen belyser teknologisk opfindsomhed gennem tiden i møller fra over hele landet (65 min).
(fås også med tekster på engelsk/English og flamsk/Flemish)
Kr 225,-

POUL LA COUR – DANMARKS EDISON
Poul la Cour - professor og leder af Statens Forsøgsmølle i Askov fra 1891 - var pioneren bag den moderne energiproducerende vindmølle (26 min).
(fås også med tysk tale/deutsch)
Kr 175,-

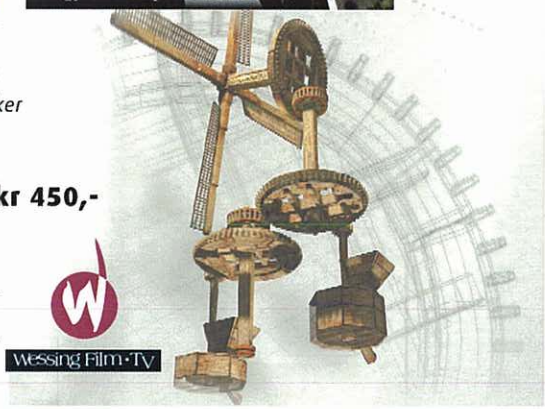

DANSK MØLLEDAG 1994
- begyndelsen på en tradition
100 møller var i funktion og fik besøg af 30.000 gæster over hele landet, *'Jeg elsker min mølle, det gør jeg!'* (14 min).
Kr 135,-

MØLLEFILMpakken - 3 film/kr 450,-
(Alle priser inkl. moms, forsendelse kr 25)

Find filmene på www.wessingfilm.dk,
vælg 'filmkatalog' og 'vindkraft/møller'.
Køb og betal på nettet - eller bestil på
T: 6617 7717 eller hans@wessingfilm.dk.

Wessing Film·Tv

Stærk i højden!

Erfaring tæller
- ikke mindst ved opstilling af
VINDMØLLER
samt ved reparations- og servicearbejder i stor højde

Vi har Danmarks største flåde af
mobilkraner og lifte
- også udstyr, der er tilpasset netop Deres opgave

Ring og få et tilbud

BMS

Rødovre: tlf. 44 94 90 48
Odense: tlf. 66 18 18 48
Kolding. tlf. 70 10 60 55
Esbjerg: tlf. 75 12 03 12
Århus: tlf. 70 20 60 55

Mød os på www.bms.dk

Dansk Møllerforening
Kirsten Jervelund
Grubbemøllegyden 2
5600 Faaborg

Returneres ved varig adresseændring

POST B
PP DANMARK

